هوالعلیم

ولایت اهل بیت علیهم السلام اساس مکتب تشیّع

لزوم پیروی صرف از معصومین

نیمه شعبان ـ سال 1427 هجری قمری

بیانات
آیة الله حاج سید محمدمحسن حسینی طهرانی
قدّس الله سرّه

أعوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيطانِ الرَّجيم
بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيم
و صلَّى اللهُ علىٰ سيِّدنا و نبيِّنا أبي القاسم محمّدٍ
و علىٰ آلِهِ الطَّيِّبينَ الطّاهرين
و لعنةُ اللهِ علىٰ أعدائهم أجمَعين

مقصد و مقصود از زنده نگه داشتن یاد اهل بیت علیهم السلام

امروز روز میلاد امام زمان، حضرت حجة ابن الحسن المهدی أرواحنا لتراب مقدمه الفداء است. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:

«مَن ذَكَرَنا أو ذُكِرنا عِندَهُ فَخَرَجَ مِن عَينَيهِ مِثلُ جَناحِ الذُّبابِ غُفِرَت ذُنوبُهُ وَلَو كانَت أكثَرَ مِن زَبَدِ البَحرِ»؛[1] خداوند می‌فرماید هر کس از شیعیان ما را که ذکر و یاد ما را همیشه در میان زنده نگه دارد.

مقصود امام علیه السلام از این مسئله چیست؟ چرا حضرت می‌فرمایند که یاد ما را همیشه در میان خودتان زنده بدارید و نگذارید که ما در میان شما به دست فراموشی سپرده بشویم؟

امام باقر علیه السلام در مسیر حج، در منا وصیّت می‌کنند:

«تا ده سال پس از فوت من، یک نفر بگذارید تا برای مردمی که از طوائف و فرق مختلف به منا می‌آیند، مطالب و مسائل راجع به دوران حیات من را و کارهایی که من انجام می‌دادم و ظلم‌هایی که به من روا می‌شد و مسائلی که خلاف در برابر من و اصحاب من انجام می‌دادند بیان کند.»[2]

منظور امام باقر علیه السلام از این مطلب چه بوده است؟

مشخص است که انسان برای حفظ و یادآوری یک جریان یا یک شخصیت، نیازی به تذکر مجدد دارد؛ زیرا که اگر جریانی اتفاق بیفتد، بعد از گذشت چند سال کم کم فراموش می‌شود و به دست فراموشی سپرده می‌شود. آن و تاب آن را از یاد می‌برند، کم کم حال و هوای آن شرایط از اذهان خارج می‌شود، مردم آن را از یاد می‌برند، کم کم حال و هوای آن شرایط از اذهان خارج می‌شود، تب و تاب آن حوادث فرو می‌نشیند و بالطّبع دیگر انسان‌ها تعلّق و علاقه‌ای برای تجدید آن خاطره و یاد ها ندارند. لذا برای تجدید و زنده نگاه داشتن آن خاطره مُدام هر سال آن خاطره را تجدید می‌کنند؛ حالا این مقصد را می‌توانند مقاصد تجدید و زنده نگاه داشتن آن خاطره بنامند یا هر چیز دیگری باشد. اینکه مقصد چه باشد یا اینکه مقصد چیزهای دیگری باشد.

و ما که هر سال یاد امام را زنده می‌کنیم و ولادت و شهادت امام علیه السلام و مناسبت‌های مذهبی را تجدید می‌کنیم برای این است که می‌خواهیم اولاً به نسل آینده و دوم و ثانیاً به دنیا اعلام کنیم که مکتب تشیّع را

---

[1]. مصباح المتهجد و سلاح المتعبد، شیخ طوسی، ص 36.
[2]. الکافی، ج 5، ص 117.

قرفه‌مرکع ابهم رقاب‌اماو و دراد قرفی‌عفاشو کلام و هفینحوبا ابق‌داص‌اماو و ،تیلاو و تاماب‌تکم‌ی‌نعی و اهنآ هئمنا هّمه‌ا‌ملع زا هکدندوب‌ی‌رایسب‌ی‌أرنابحاص و نابیتفم و اهقفن‌نّتسل‌ها نییرد !دراد هذ ،تسات‌اظوفحم‌رظنزا گرزب‌مروظنم هّتبلا .دندوب‌ناشدوخ‌هقفرد و مارم‌رد هکی‌ناگرزب‌زا اهنآ زا ریغ‌مهم‌سانسا هکنیا‌ات‌درادلدخ‌هب‌ی‌برقت ،دتسیابت‌ییل‌ها ب‌تکم‌لباقم‌رد هکی‌سکنآ نوچ‌؛ب‌رقتو مامقم‌رظنزا ،مینکی‌م‌هدنز ـ تدامشرد هچ‌و تدلاو رد هچ ـ ار قداص‌اماو دایلاس‌رهه‌کام‌ی‌لو !درالذگبوا رب‌ار گرزب .تسا قداص‌اماو هب‌مئاق ،ب‌تکم‌نیا مییوگب‌ه‌کتسا هلئسم‌نیا ی‌ارب

،ب‌تکم‌تقیقحو عّیشتتقیقح‌ه‌کدشاب‌هتشاد هّجوتدیابی‌نعی ؛دنکحرطم‌دوخ‌نایم‌رد ار اماو دیابه‌عیش ،ماما‌ی‌رهاظ‌دوجو هب‌ه‌نتبلا .تسا ماما دوجو هب

الدیپ‌روهظ هیسدق‌س‌وفنزا س‌فنک‌یرد ی‌نامز رهر رد ،تاماتقیقحنآ هکتسا ماما تقیقحه‌ب‌ه‌کلب ،ی‌داهماما رد نامز ک‌یه‌ر،فعجن‌ب‌ی‌سوم‌اماو رد نامز ک‌یه‌ر،ملاسلا هیلع‌داوج‌ماما رد نامز ک‌یه‌ر؛تسا ه‌درک .روطن‌یمهو داجسماما رد نامز ک‌یه ...

نایعیش‌ی‌ارب‌ملاسلا هیلع‌نامز ماما تایح‌ی‌ونعم‌تارثا

هلئسم‌دریگب‌رارق‌هّجوتدرومدیابه‌لئسمنآ و تسا‌حرطم‌ملاسلا هیلع‌نامز ماما تدلاو رد هکی‌اه‌لئسم تّیفیکن‌یمهه‌ب‌بلطم‌مهم‌ملاسلا مهیلع هّمئا ی‌اهتبسانم‌ریاسرد هچرگ .تسات‌اماتایحو ماما تایح ام .دریگب‌رارقتقد و هّجوتدرومرتشیدناوتی‌م‌هلئسمنیا ،ترضحنآ ی‌رهاظتایح هطساوه‌ب‌ی‌لو ،تسا مومسمارتربمغیپتدلاو دناهتفرایند زا ربمغیپه‌رخلأباماما ،مییرگی‌مدیعمهار دناه‌درکتوفو دناهتفرایند زا ربمغیپه‌رخلأباماما ،مییرگی‌مدیعمهار ملاسلا هیلع‌داوج‌ماما تدلاو [1].تسا ه‌درکمومسمم‌ه‌شیاعو دندرک مومسمارترضحنآ ی‌سابع هفیلخ ،مصتعمو دندرکمومسمارترضحنآ ؛دناه‌دشدیهشو دناهتفرایند زا ماما ه‌بتیلاو و تاماو دندرکترجه‌ی‌قابم‌لاعه‌بو دندرکی‌طارد‌وخی‌رهاظرمع هّمئا زا مالدکره [2].درک تسانیارد ،دراد اهنآ اب‌ملاسلا هیلع‌نامز ماما دلایم‌ه‌کی‌توافتل‌قالدح .تسا ه‌دشل‌قتنم‌ملاسلا هیلع‌نامز ی‌اهتبسانم‌ریاسل‌ثمه‌کتسا ی‌تیلاو ،تیلاو نیا .دراد تایحو تسا ه‌دنز تیلاو نیا مینکی‌م‌سا‌سحا ام‌ه‌ک ی‌درفتدلاو ام‌ه‌کلب ؛تسینه‌رطاخ‌ک‌ی‌ی‌روآدایأفرص ،کلذل‌لاثما و ریدغو تثعبو تایفو دایعا زا ،ب‌تکم .دنکی‌م‌ی‌گدنز و دراد تکرح‌ام‌دننام و دراد تایح‌ام‌نایم‌رد و تسا تیلاو ب‌حاص‌ه‌کم‌ییرگی‌مدیعار [3].

---

[1]. 20 ص ،28 ج ،راونلأا راحب؛200 ص ،1 ج ،ی‌شایعلا ریسفت .

[2]. 384 ـ 380 ص ،4 ج ،م‌ملاسلا مهیلع‌ب‌لاطی‌بأ ل‌آ ب‌قانم .

[3]: 163 ص ،ی‌نامعن‌ةبیغلا .

هَنوفرِعَی لا و ،مُهَشُرُفُ أطِی و مهِقاوسأ یفِ یشمَی و مُهَنَیبَ دُدَّرَتَیِ رِملأا اذه بَحِاص» :لوقی ملاسلا هیلعِ اللهِدبَعابأ تُعمَس»

.تسا ی مهم ی لیخ هئلسم نیا

ام ربی تیلاو و همرطیسو ت ردق ب حاصم ینکی م س اسحا ام ه کت سا نیا ب لطم ّل قادح ،نیبیاپ هبترم رد ن یا ه کی تافرخزم و ت ایدنرچ و ب لاطا زا رظنف رصح[1] .دراد رظن ریز ار ام تاکرح و دراد فاشرا ن یا ه کی «؟دراذن ایآ دراد ب یغ م علم اما م علم ه ب ع جار ف رطنآ و ف رط ن یا ه ک :دنیوگی م و دوشی م ح رطم ه ب ع جار ف رطنآ و ف رط ل ئاسم ن یا زیزع نونکام ه و دشی م ه دینش ن یفلاخم ن یب زا ه شیمه م لاسلا م هیلع ه ّمئا ت امام ن ارود رد ت ایدنرچ و .تسا دهاش و رظان ام ل اعما ر ب ه راومه ی دیتع و ب یقر هئدیدج ود ه ک م ینکی م س اسحا ام[2] ،دسری م ش وگ ه ب .دنکی م داجیا ی ساسا ر یبغت وا ل اوحا و ی گدنز رد ،دنکرکفا ب لطم ن یا ه ب ن اسنا ر گا ه ک تسا ی اهلئسم ن یا

ن اتلد ی رارک ر هز ،تسین ه ینیسح ن یا رد ی سک ه ک دینیبب و دیوشب ه ینیسح ن یا دراو ه ک دینک ض رف ام شم ن یا ه کروطن یمه دینکب س اسحا ه بترمک ی ر گا ی لو ؛ ...و دینزب کتشپ ،دییاوخب ،دیدوب :دینکب دینات وتی م دهاوخب

«"ه سفن م هقرعي ن أ هلا الله نذأي ّتح.

ش رف ر ب و دوری م ه ار ن اشیاهرازاب رد و دنکی م ت کرح م درم ن امي م ر ما ن یا ب حاص" :دومرف م لاسلا ه یلع ق داص ام ام» :ه مجرت (ق قحم) «".دنانسانشب ن اناآ ه ب ار دوخ ه ک دهد هزاجا وا ه ب دنوادخ ه ک ن امز نآ ات دنسانشن م ذار وا م درم ی لو ،دراذگی م م دق ن اشیاه :902 :[1] ص ،2 ج ،ح ئارجلا و ج ئارخلا .

نم انلا ه ارا ر ی ذلا ب سح ن یملظلا ن کاسم ن ع ی ئانلا انلاکمب ن یواث آنک ن إ و ن حن" :دیفملا خیشلا ی لإ ب تک دق و» نم ءیش آذع ب زعي لا و م کنابنأب امل ع ط یحن آنإف ،ن یقساف للا ایندلا ه لوق ی ف ن ینمؤملا انتعیشب و ح لاصلا دوخأملا دهعلا اوذبن و امساشه ذع ح لاصلا ق لسلا ن اک ام ی لإ م کنم ر یثک ح نج د م کباصأ ی ذلا ل ذلاب انتفرعم و] م کرابخأ و ءاولالا م کب ل زنل ک لذ لاول و ،م کرکذل ن یسان لا و م کتاعارم ل ن یلمهم ر یغ آنإ و ،[ن ومل عي لا م هنأک م هوهظ ءارو س بحي ام ؛انانقلب ن مي لا م هذع ر خأت امل ب ولقلا ع امتجا ی ذع [ه ّمتعاطق الله م هقفو] ان اعایشأ ن أ ول و .ءادعلاأ م کملصا ه هرکذ امم انب ل صتي امل لإ انتدهاشم هذع".

ح لاصق بطر بدنچره" :تسا ه دومرف ن ینچ دیفم خیشه ب دوخ ف یرشع یقوت رد ه جرف ی لاعت الله ل جع الله یقبت رضح» :ه مجرت ی یاج رد ام ـ دوب دهاوخ ل اونم ن یمه ر ب ان ارگمتس ت لود ءاقب ن امز ات و ه داد ن اشن ام ه ب ار ح لاصا ن یا دنوادخ ه ک ـ ن ان امنایعیش و ام هدیشوپ ام ر ب امش ر ابخا زا ی زیچ چیه و م یراد ل ماک ف ارشا امش ل اوحا م امت ر ب ا ما ،م یاه دیزگی نکس ن ارگمتس ه اگلزنم زا رود ه ب ه ک دناه دومنادیپ ش یارگی تسیاشان ی اهرادرک ه ب ن ایعیش زا ی رایسب ه ک ،م یهاگآ زیهدیسر امش ه ب ه ک ی ای راوخ ه ب ت بسنو] ت سین ی منچ یه ه ک ی یوگ ،دنام دنکفا ر سن ت شپ ه ب ه دش ذخأ ن اناآ زا ه ک ار ن امیپ و دهع آ و دندیزگی م ی رود ن آ زا ح لاصا ن اگتشذگ امش ر باهی راتفرگ و ی تخس ه ینآرهدوب ن یا زجرگا و !م یاه درب نرطاخ زا ار امش دای و ه درکن اهر ار امش ل احت یاعر ام و [!دنناد !دندومنی م ن اتکلاه ن انمشد و دشی م ل زان

دندوب ل دکی ه دش ن اناآ اب ه ک ی دهع ه ب ی افو رد [دنادرگ ق ّفوم ش یوخ ت اعاط ر ب ار ن اشیا دنوادخ ه ک] ام ن ایعیش ه چنانچ رگا و آن رگم دوشی م نام رادید ض یف زا ن اناآ ت ّیمورحم ب جوم ی رما چیه ه ک !دات افی م نریخأت ه ب ام ت اقلام ن م ُیه ب ن اناآ ف ّرشت ه ینآرهز (ق قحم) «"!م یرادی م دنسپان ام ه ک دسری م ام ه ب ن اشیا ب ناج زا ه ک ی تامیلام ان و دنزی م رس ن اناآ زا ه ک ی ل اعما

[2] و 499 و 498 و 459 ـ 451 ص ،ی دابآف جن ی حلاص ،م لاسلا ه یلع ی لع ن ب ن یسح دیواج دیهش ه ب دوشع وجر . 533 ـ 536.

هعفدکی ،دنکی م طبض ار تاکرح نی ا م امت دراد هشوگ نآ زا ن ییرود ک ی ،تسه ن م ل باقم رد نالآ ن ییرود
ن وچ ؛دینکی م دنلب ار ادص ه ن و دیلاوخی م ه ن و دیوی م ه ن رگید و دینیشنی م ی رانکرد ب وخ و گ نشق و ب دؤم
ی طبض ه کدنادن رگا دنکی م ت بحص دراد ه کی سک !دنکی م طبض ار تاکرح دراد ن ییرود و ت سین ی خوش ه یضق
،دنکی م ب س ت اقوا ی هاگ :دنزی م ف رح دهاوخب روط ره ،دنکی م طبض ار وا ب لاطم دراد ی زیچ ای ی نییرود ای
ی ریبعت ره و دنکی م ه رخسم ار رظن دروم دارفا ،دنکی م ءازهتسا ار دارفا ت اقوا ی هاگ ،دنزی م ه نعط ت اقوا ی هاگ
و دنانه تشاذگ ن فورکیم ک ی ه شوگ نآ ،ی او ی ا ه کدوشب ه ّجوتم ه بترمک ی رگا اما .دروآی م ن ابز ه ب دهاوخب ه ک
ی م دیفس و ماب س ،دوشی م زمرق ش گنر ،دوشی م ه چاپتسد ه عفدک ی ،دننکی م طبض دنراد ار اقآ ن یا ی اهاف رح
ن آ !؟م ینکت سرد م یاه درک ه کار ی یاهی راکبارخ ن یا و م یاه دز ه کار ی یاهاف رح ن یا ات م ینکراکه چلااح ه کدوش
ی م ار م یس ،ت سا ل صو اجک ه ب م یس ن یا ه کدوری م ل ابنده ب دوشی م دنلب !دنکی م طبض ار اهنیا دراد م ه ماگتسد
ار نآ ،ت سه ی راوز ه کدنیبی م دعب ت سا ل صو ی هاگتسد ه ب م یس ن یا ه کدمهفی م و دنکی م ی ریگیپ و دریگ
.دربی م ن ییز ا ار راتآ و درادی مرب

ی م م اجنا ی لمع ره ،دنریگی م س کع ار ش تاکرح و دننکی م طبض ار ش یادص دنراد ه کدنادن ناسنا ی تقو
ک ی اجنآ ه کدنیبی و دتفیی ن ناسنا م شچ ه کی تقو اما !ت سا ن فورکیم ک ی ه ب ل هجرطاخه ب ل امعا ن یا م امت !دهد
الدیپ رشن ه لئسم ن وچ ؛دنکی م الدیپ ریبعت ن انخس و دوشی م ض وع اهریبعت و تاکرح ه عفدک ی ،ت سه ن فورکیم
دوب ه چ اهاف رح ن یا اقآ :دنیآی م م داآ ل ابند و دریگی م ار ن ناسنا ن ابیرگ ی لئاسم ،رشن ن یا ب قاعت رد دعب و دنکی م
!؟ی تفگ امش ه کدوب ه چ ب لاطم ن یا !؟ی دز امش ه ک

رگید ن م س پ ؛دنکی م طبض ار ام تاکرح دراد اجنیا رد م هن ییرود ن یا و م ینکی م ت بحص م یراد ام ن الآ
ی ملاک و ت رابع م تسه ب ظاوم و م نکی مذ جراخ م نابز زا ،دیاپیم نهذ ه ب ه کی زیچ ره و م نزب ی فرح ره م ناوتی مذ
ت تبحص رد امش اقآ» :دیوگب دیاین ی صخش و دنکذ اجیا ی لکشم ن م ی ار ادرف و دروخرب ی سک ه ب ه کم یوگب ار
«!ی دز ار ف رح نالاف و ی درک ت ناها ام ه ب

ار ام ت یعضو م امت ه کدراد ار ماگتسد ن یا م کح ام ی ار ب م لاسلا ه یلع م اما ه کت سا ن یا ب لطم ّل قادح
ت انکسو تاکرح م امت رضح !؟م یاه درک رکفه لئسم ن یا ه ب لاحه ب ات !دنکی م طبض دراد ار نآ و دراد رظن ریز
ت بقارم و دنکی م ماگنس دراد ه کت سین ه لئسم ن یا رد ی کشو دراد رظن ریز أملسم و دراد رظن ریز ار ام راتفگ و
.دنکی م [1]

---

[1] «ُهجوَ ُنحَن و ِالله ُنانسِل ُنحَن و ِالله ُبابر ُنحَن و ِالله ُهَّجُح ُنحَن» :[م لاسلا ه یلع رفعجی بأ ن عَ] » :145 ص ،1 ج ،ی فاکلا .
ةزاورد ام و الدخ ت ّجح ام» :دومرف م لاسلاه یلع رقاب م اما ه همجرت «,,ه دابِع ی فِ الله رِماُ ةلاؤ ُنحَن و ِهقلَخ ی فِ الله ُنیَع ُنحَن و ِالله
ن ایم رد الدخ رما ب حاص و ی لاو ام و م ییالدخ ق لخ ن ایم رد الدخ م شچ ام و الدخ ةولج و ه جَو ام و الدخ ن ابز ام و الدخ [ی وسه ب]

اگر شیعه این مطلب را از امام بداند، آیا در حرکات و کلام و گفتارش تغییری به وجود نمی‌آید؟! آیا دیگر هر کاری دلش بخواهد می‌کند، هر حرفی بخواهد به این و آن می‌زند، هر مسئله‌ای بخواهد به وجود می‌آورد، هر ظلمی بخواهد می‌کند و هر ناروایی بخواهد ایجاد می‌کند؟! یا نه، انسان عاقل نسبت به شرایطی که در آن قرار دارد، تصمیم مقتضی و درست می‌گیرد و در شرایط مختلف، تصمیم مقتضای با خودش را می‌گیرد.

وقتی من بدانم که امام علیه السلام در کنار من نشسته است، آیا دیگر کنار لبم سیگار می‌گذارم و جلوی امام سیگار می‌کشم؟! مرحوم آقا می‌فرمودند:

من گفتم سیگار حرام است، آنوقت فلان آقا پشت در، سر کوچه سیگار می‌کشد و خیال می‌کند من او را نمی‌بینم! بعد داخل می‌آید: «سلام علیکم، عرض ارادت!» و دست ما را هم می‌بوسد!

او مرحوم آقا را به اندازهٔ یک دوربین قبول ندارد، آنوقت می‌آید دست ایشان را می‌بوسد! ما که شیعه هستیم، امام زمان علیه السلام را به اندازهٔ این دوربین که قیمتش چند هزار تومان است، قبول نداریم! شوخی هم نداریم، واقعاً قبول نداریم! این حداقلّ مسئله است.

معنای ولایت امام زمان و اهل‌بیت علیهم السلام

یک مقدار مطلب را از این بالاتر بیاوریم: چرا در امروز ما یاد امام زمان علیه السلام را مبارک و متبرک می‌داریم و میلاد و جشن را می‌گیریم؟ ما این کار را برای این داریم انجام می‌دهیم که امام علیه السلام واسطهٔ فیض الهی است. مسئله دیگر قضیّهٔ دوربین و میکروفن نیست! خیلی از افراد عادی هم ممکن است کار دوربین و میکروفن را انجام بدهند؛ آنوقت ما آن مقام امامت و ولایت را آنقدر تنزل می‌دهیم و پایین می‌آوریم که می‌گوییم: امام علیه السلام دارد به همهٔ ما نگاه می‌کند!

این که چیزی نیست و مسئله‌ای نیست! مطلب این است که در مکتب شیعه، امام علیه السلام همه‌چیز مکتب است و بس!

ولایت عبارت است از اتّصال انسان به پروردگار؛ اسم این خطّ وصل‌کننده،

ولایت است. این برقی که الآن در اینجا هست و دارد پنکه را می‌گرداند و چراغ را روشن می‌کند و... متّصل به دستگاه و توربین‌های آبی یا گازی یا امثال ذلک است. اسم آن سیمی که برق را از آنجا به اینجا می‌رساند ولایت است. بدون آن سیم، برق آن توربین در خودش می‌گردد. خدای متعال هم در عالم ذات و احدیّت

بندگان او هستیم.» (محقّق)

جمال الأسبوع، سیّد بن طاووس، ص 37، ذیل زیارت صاحب الزمان عجّل الله فرجه در روز جمعه: «السّلامُ عَلَیکَ یا حُجَّةَ اللهِ فی أرضِهِ، السّلامُ عَلَیکَ یا عَینَ اللهِ فی خَلقِهِ، السّلامُ عَلَیکَ یا نورَ اللهِ الَّذی یَهتَدی بِهِ المُهتَدونَ وَ یُفَرِّجُ بِهِ عَن المُؤمِنینَ!» ترجمه: «سلام بر تو ای حجّت خدا در زمینش! سلام بر تو ای چشم خدا در میان خلقش! سلام بر تو ای نور خدا که هدایت‌یافتگان به‌وسیلهٔ او هدایت می‌یابند و به‌وسیلهٔ او گره از کار مؤمنان باز می‌شود!» (محقّق)

نامز ماما .نوگانوگ و تولفتخم یلاجم رد تاذ روهظ و زورب ۀلئسم ینعی تیلاو .تشاد یروهظ و زورب ،دوخ و نییرود هن ،تسا نامز ماما یانعم انعم نیا .یلک و تاذ تقیقح نآ هب هیئزج بلاوق ۀدننکلصو تقیقح ینعی بلج ۀطساو ینعی ،تانکمم قزر و تایح ۀطساو ینعی ماما [1] !تسا ملاسلا هیلع ماما هب تناها اهنیا ؛نوفورکیم ماما ۀیحان زا تسا ملاع رد هک یملع !تسا نیا هلئسم .تانکمم هب شلاصیا و راگدرورپ ۀیحان زا تایح و قزر ملاسلا هیلع ماما ماوق هب ملاع تارذ مامت ماوق ،تسا ماما ۀیحان زا تسا تادوجوم ۀمه رد هک یتایح ،تسا مه زا ،دشابن ملاسلا هیلع ماما رگا ینعی [2]؛تسا

[4]!تشاد دهاوخن انعم ،تاذ روهظ رگید ینعی [3]،اهبلاق دنزیر ورف

---

[1] .90 ـ 31 ص ،1 ج ،ملاسا تموکح رد هیقف تیلاو هب دوشعوجر ملاسلا هیلع ماما تیلاو ماقم نییبت زا علاّطا تهج .

[2] و .هِباذع دّشأب ُالله مهَبّذعَل و اهِلهأب ُضرلأا ِتخاسَل اّنم ٍمامِإ لاِب اًدِحاو اًموَی ُضرلأا َتیقب ول» :436 ص ،ةماملإا لئلاد .
نَیبَ انمُد ام ضُرلأا مهِب َخیسَت نأ نِم ٍنامأب اولازَی نَل .ضِرلأا لِهلأ ضِرلأا یِف اًنامأ و هضرأ یِف ًةّجُح انلعَج َالله ّنأ کلذٰ
:همجرت «.ءاشَی ام مهِب یٰلاعتُ الله لُعفیَ ّمث ،مهنیَب نم انب بَهذ ،مهرُظنُی لا و مهُلِهمُی لا ّمث مهُکلِهُی نأ ُالله دارأ اذإف .مهرِهُظأ
دوخ ماک رد ار نیمز لها مامت هنیآره ،دنامب یقاب ام نایم زا یماما نودب زور کی طقف نیمز رگا” :دومرف ملاسلا هیلع رقاب ماما» ار ام دنوادخ هک تسا نآ هلئسم نیا تلّع و .درک دهاوخ بارخ شیوخ باذع نیرتدیدش اب ار نانآ دنوادخ و درب دهاوخ ورف ار نانآ نیمز هکنیا زا ،میشاب نانآ نایم رد ام هک ینامز ات هراومه مدرم .تسا هداد رارق نیمز لها ناما و نیمز رد شیوخ تّجح زا ار ام ،دهدب یتصرف و تلهم نانآ هب و دیامن کلاه ار نانآ هک دهاوخب دنوادخ نوچ سپ .دوب دنهاوخ ناما رد دربَ ورف دوخ رد (ققحم) «“!درک دهاوخ نانآ اب دهاوخب هچنآ هاگنآ دربیم اهنآ نایم
کُسِمیُ انبِ نَیذَّلا نُحنَ و ،ءِامَّسلا لِهلأ ٌنامأ َموجُّنلا ّنأ امک ضِرلأا لِهلأ ٌنامأ نُحنَ» :317 ص ،2 ج ،یسربط ،جاجتحلاا
جُرِخت و َةمحرَّلا رُشنَی و َثیغلا لُزّنُی انبِ و ،اهلهأب دَیمِت نأ ضَرلأا کُسِمیُ انبِ و ،هِنذإب لّاإ ضِرلأا یَلَع عَقَت نأ َءامَّسلا
هِّلل ةَّجُح نمِ مَدآ ُالله قَلَخ ذنُم ضُرلأا لُخَت مل و (:لاقَ ّمُث) .اهلهأب ضُرلأا تخاسل اّنم ضرلأا یف ام لاول و ،ضرلأا ُتاکرَب
ماما» :همجرت «.ُالله دبَعُی مَل کلِذٰ لاول و ،ِالله ِةّجُح نم ةُعاسّلا موقَت نأ یلإ ولخَت لا و ،رٍوتسَم بٍئاغ وأ رٍوهشمَ رٍهاظ اهیف
هک میتسه یناسک ناما ام و ،دنا نامسآ لها ناما نارگاتس هک هنوگنامه میتسه نیمز لها ناما ام” :دومرف ملاسلاهیلع نیدباعلا نیز ات تسا هتشاد هگن ار نیمز ام ۀلیسو هب دنوادخ و ،وا نذا هب رگم دتفین نیمز رب ات تسا هتشاد هگن ار نامسآ ام ۀلیسو هب دنوادخ رهاظ نیمز تاکرب و دنارتسگیم ار شتمحر و دنادرگیم لزان ار ناراب ام ۀلیسو هب دنوادخ .دنازرلن ار نیمز لها و هتشگذب رطضم دنوادخ هک ینامز زا نیمز و (:دومرف ترضح سپس) .درُبیم ورف ار شلها هنیآره دوبن نیمز رد یسک ام نایم زا رگا و .دردگیم ات زین هراومه و !اهنپ و بیاغ هاوخ و دشاب هدشهتخانش و رهاظ هاوخ ؛تسا هدوبن یلاخ ادخ تّجح زا دیرفآ ار ملاسلاهیلع مدآ (ققحم) «“.دشیمن تدابع دنوادخ دوبن نینچ رگا و ،دوب دهاوخن یلاخ ادخ تّجح زا تمایق

[3] 8: لزغ ،یروباشین یریظن ناوید .
اهبلاق دنزیر ورف مه زا دنک یزان رگا *** ار شنیرفآ دراد هدنز یتافتلا ضحم هب

[4] تَیقب ِهئاقبِ یذَّلا یجرُملا یدهَملا رُظَتنمُلا مُئاقلا حُلاّصلا فُلَخلا ُةّجُحلا» :هلیدع یاعد زا یزارف ،423 ص ،داعملا داز .
ماما ،هدیزگرب ربمایپ زا سپ هک مهدیم تداهش]» :همجرت «.ءامَّسلا و ضُرلأا ِتَتبَث ِهدوجوُب و یرَوَلا َقزِرُ ِهنمُیِب و ایندُّلا
هک (هدشتیاده) یدهم ترضح ،رظتنم ماما و قح هب ۀدننکمایق و وا حلاص ۀفیلخ و ادخ تّجح [تسوا نیشناج و رادرکوکین

نایبه یعرشل ئاسم و ن تفگ مالکا اًفرص هکنیاه ذ ؛تسا تامادی انعم انعم ن یا

ص اصتخا و تسا عی رشت مالقم رد مام ن وئش زا امهنیا ،هلب .ندرک رطم ن کذار آن و ن کبار ن یا و ن دروک

دِوجوم لِکُ قایح و ،هِدوجو ِهبترم ی فِ دِوجو لِکُ ءاقبإ :زا تسا تراب ءاما م یا ؛دراد هب اما م

.[2] تسا ما م اه ئلئسم هلئسم ن یا [1] .هِ ئاقب و ِهثودُح ِهلحرم ی فِ دِوجو لِکُ رُارمتسا و ،هِدوجو ِهلحرم ی فِ

دوجو هب ن امسآ و ن یمز [3] ؛ءامسلا و ضُرلاا ِتَئَبَثِهدوجُوِب» :هکی تقیقح ن آ ی نعی م یلاعت ما م امز ن امز

ما م اه ئاقم ملاسلا هیلع ن امز ن یلاعت ،هنیا امهنیا ،ریخه ،دنیوگب رعشم طقف ام ی ارب ی روطن یمهد ناه تساوخ نا امهنیا « .تسا

ت قیقح هکنا م .دنسرب بلطم هب و دنتک ل ح ار ن اشدوخ ل کشم دیاب دنمهفی منز رفن ود رگا لاا ح ؛دنیوگی م ار

!تسا ما م اه دوخ زا هلئسم ن یا و ل کشم ن یا ،م یراد ی رگید رّوصت و م ینکی منز ک رد ار بلطم

و ن اگرزب ،هلب [4] !؟م ینک ق لاطا ملاسلا هیلع ما م زا ری رب ار «ما م» ن اونع ن یا م ینات وم ما م ایآ ت قون آ

و هعیش هک تسا ن یا ت بحص ی لو ؛دناه دمآ ی رایسب ی ونعم و ی ملع ت اماقم دجاو و هیکزت ل ها دارفا و ن یّذهم

ما م هب م ئاقع یّشت ب تکم و هعیش ایآ ؟ت سیکه ب م ئاقع یّشت ب تکم ه ب م ئاقا یت سا ی سلجم هّملاع و ی سوط خ یش

ی سلجم هّملاع ای دنهدی م ل یکشت ار ع یّشت ت قیقح ق داص ما م ار قاب ما م ا و ار قاب ما م !؟تسا ما جسم ما م و ق داص

ما م زا ه ئاضتسا و ه رانتسا و دانتسا و ه دافتسا ن ود ب ن اگرزب ن یا ایآ !؟امهنیا ل ائما و ی سوط خ یش و ی راصنا خ یش

ما م ه ک تسیناشنک منز ن یا ت قون آ !؟دنراد ب تکم ن یا زا دنراد امهنیا ه چره ،هنا یدنشی م گرزب م ه ق داص

دناه درک ی نیچه شوخ و دناه تسشن ه رفس ن یا رس ر ب ه کار ی یاهنآ و م یرواین آ زا ی مسا و م ینکاهر ار ت قیقح ن آ

ح رطم ب تکم ت ارا ختفا و ا منهار و ه وسا ن اونع ه ب م یهاوخ ب ،دناه دشن دنمهر ب ه رفس ن یا ی اهاذغ زا ی قشاق دنچ و

ی م ه داد ی زور ق ئلاخ ه ب ش دوجو ت کرب ه ب و ت سا ی قاب وا ءاقب ه ب ا ینب ه ک ی سکن آ و ت سا ه تخادنا ریخأت ه ب ار ش روهظ دنوادخ (ق قحم) «!دناه تشگ راوتسا ن امسآ و ن یمز وا دوجو ن مُیه ب و دنوش

ت یفیک رد راگدرورپ ؤدارا» :همجرت «.مُکِتویُب ن م رُدصَت و مُکیَلإ طِبهَت ِهرومأ ِریدا قم ی فِ بَّرلا ُةدارإ» :577 ص ،4 ج ،ی فاکلا

(ق قحم) «.ددرگی م ردا ص (ق ئلاخ ت مسه ب) ا مشی اهن اخ زا و دوشی م لزان (ت یلها) ا مشی وسه ب روما تا ریدقت ن ازیم و

ن امرا گدرورپ ن اگدرورپ ت سد ام» :همجرت «.ناَلُ ءانثلا و ثِلاثلا ُعبَر ُعئانصلا ُدعَب سُآنلا و ُعئانصلا آنِئاف» :386 ص ،(ح لاصی ح بص) ة غلابلا ج هنف

(130 ص ،5 ج ،ی سانشما ما م) «.دنتسه ما م ن اگدرورپ ت سد من یا زا س پ م درم و ،م یتسه

[1] ن امه رد ی دوجوم رهش ی تسه و ت ایح ت لّعت و ،ش دوخ ی دوجو ت یّعقوم و ه ب ترم رد ه ب دوجوم رهش ءاقبإ و ت یبیثت» :همجرت .

(ق قحم) «.ءاقبإ ةلحرم رد هم و ث ودحُ ةلحرم رد هم ی دوجوم رهش ن داد رارمتسا و ،ش دوخ ی دوجو ةلحرم

[2] ج ؛176 ـ 141 ص ،1 ج ،ی سانشما م ا ه ب دوشع وجر ملاسلا هیلع ما م ی عیرشت و ی نیوکت ت یلاو ی ان عم زا ع لاّطا ت هجو .

90 ـ 31 ص ،1 ج ،م لاسا ت موکح رد ه یقفت یلاو ؛122 ـ 73 ص ،5

[3] .گرزب ةلیدع ی اعد زا ی زارف ،423 ص ،داعملا داز .

[4] ما م اظفاق لاطا زاوجم دع ن ینچمه و ملاسلا مهیلع رشع امثا ةمئا رد ن آ راصحنا و هعیش ف رع رد ما م ی انعم زا ع لاّطا ت هجو .

235 ـ 208 ص ،18 ج ،ی سانشما م ا ه ب دوشع وجر ،موصعم ریغ ر ب

!؟م‌ینکب

عّیشت‌ب‌تکه‌ر‌د م‌لاسلا ه‌یلع ماما ه‌ب‌ف‌ر‌صه‌جوت موزل

ه‌ب ،م‌ینکی‌م رارکت‌ار ن‌یا م‌ه ل‌اس‌ر‌ه و م‌یریگی‌م ن‌شج‌ار م‌لاسلا ه‌یلع ن‌امز ماما ت‌دلاو ام ه‌کنیا ةّیضق ی‌گرزب‌رایسب‌ن‌ادرم ه‌مه ن‌اگرزب‌ریاس و ی‌سوط‌خیش !ت‌سا درف ن‌یا ،م‌یراد ام ه‌چنآ :م‌ییوگب ه‌ک‌ت‌سا ن‌یا ر‌طاخ ی‌اجه‌ب اه‌نیا م‌امت ؛داد دهاوخ و دهدی‌م و دهدب ت‌اماقم و ت‌اجرد اه‌نآ ه‌ب ادخ ،دندوب اه‌قف و املع زا ،دندوب ه‌کی‌رضاح و‌ت‌ایآ« :دنسرپ‌ب‌وا زا ایند ن‌آ رد ر‌گا ،ت‌سا ه‌تفر ایند ن‌یا زا ی‌سوط‌خیش ه‌ک ن‌لاآ ی‌لو ،ظ‌وفحم دوخ ی‌م ر‌گا !ت‌سیئ‌ی‌ضار م‌ه م‌ندب ی‌وم ک‌ی« :دیوگی‌م »؟دننک ح‌رطم ار ت‌مسا و دنریگب ه‌رازه ت‌یاربه‌لاس ر‌ه ی‌ب‌لاطم دیتساوخ ر‌گا م‌ه ن‌آ ن‌مض رد و دیریگب‌ار م‌لاسلا ه‌یلع ماما درگلاس ،دیریگب درگلاس ن‌م ی‌ارب دیهاوخ ه‌ک درادن م‌ه ی‌بیع ،دییوگب داجس ماما زا و دیریگب‌ار داجس ماما درگلاس .درادن ی‌بیع ،دییوگب م‌اه‌تفگ ن‌م ه‌ک‌ار داجس ماما ن‌ادرگاش زا ی‌کی ن‌اونعب م‌ه ن‌م ه‌رخلأاب ن‌وچ ؛دییوگب م‌اه‌دوبع‌قومن‌آ رد ن‌م ه‌ک‌ار ی‌ب‌لاطم و ل‌ئاسم .م‌تسه

؛دندوب ن‌اشتایح ن‌امز رد ه‌ک‌دنتسین‌ی‌اه‌نآ ط‌قف ن‌امز ماما و ق‌داص ماما و ر‌قاب ماما و داجس ماما در‌گاش دناه‌درک ه‌دافتسا ه‌یعرش م‌اکحا ط‌ابنتسا رد ه‌ّمئا ر‌یاس و م‌لاسلا امهیلع ن‌یقداص ت‌ایاور زا ه‌ک ی‌اه‌قف م‌امت ه‌کلب دوصقم ل‌زنم ر‌سه‌ب‌ار ¹دّمحمل‌آ م‌اتیا و

ماما و ر‌قاب ماما ن‌ادرگاش ،دناه‌درک ل‌قتنم ه‌دنیآ ه‌ب ه‌تشذگ زا ار ب‌تکم ن‌یا ن‌اشدوخ ب‌لاطم ا‌ب و دناه‌دناسر ن‌ب ن‌اب‌أ و ن‌ارمح ی‌ارب ط‌قف ه‌ک ق‌داص ماما .دننکی‌من ی‌توافت چ‌یه و دنتسه م‌لاسلا م‌هیلع اضر ماما و ق‌داص ،دومرفی‌م ت‌رضح ه‌ک ی‌ثیدح !ت‌فگی‌من ث‌یدح ر‌یصبی‌بأ و م‌لسم ن‌ب دمحم و ر‌یمعی‌بأ ن‌با دمحم و ب‌لغت ،ت‌سا ه‌دومرف م‌یاه‌دمآ ل‌اس دصراهچ و رازه زا دعب ه‌ک م‌ه ام ی‌ارب‌ار ن‌یا ت‌رضح ی‌نعی ؛ت‌سه م‌ه ام ن‌لاآ ی‌ارب

---

¹ ةُّلعلا :[م‌یهار‌ب‌إ ن‌ب‌ّی‌لع ُن‌ب‌ُدّمحم] ل‌اق [م‌یهار‌ب‌إ ن‌ب‌ّی‌لع ن‌ب‌دّمحُمل ِلِعلا ب‌اتک] ه‌نم و« :76 ص ،65 ج ،راونلأا راحب .
اَلو َه‌َللا اودُبْعاو َ﴿ :ّل‌ج و ّزع الله ل‌اق :ن‌ادلاولا امه م‌لاسلا ه‌یلع ن‌ینمؤملاریمأ و م‌ّلس و ه‌لآ و ه‌یلع الله ی‌ّلص الله ل‌وسر ّن‌أ ی‌ف و“ .امهیلع ِالله ُت‌اولص َن‌ینمؤملاریمأ و ِالله ُل‌وسر امه” :م‌لاسلا ه‌یلع ق‌داصلا ل‌اق ؛*﴾اًناَسْحِإ ِن‌ْیَدِلاَوْلابَو اًئْیَش ِه‌ِب اوُکرْشُت .«م‌هنَع اضِبُق دَق ِن‌یَدلاولا ِن‌یَذٰه ّن‌أ م‌ّاتیا م‌هّلک ةعیشلا ّن‌أ ی‌ف ةّلعلا
ود م‌لاسلا ه‌یلع ن‌ینمؤملاریما و م‌ّلس و ه‌لآ و ه‌یلع الله ی‌ّلص ادخ ل‌وسر ه‌کنیا ر‌ب ل‌یلد« :دیوگ‌ی‌م م‌یهار‌با ن‌ب ی‌لع ن‌ب دمحم« :ه‌مجرت ود ه‌ب و ه‌دادن رارق ک‌یرش وا ا‌ب‌ار ی‌زیچ و دیتسرپ‌ب‌ار ی‌ادخ و” :دیامرفی‌م ل‌ّجوّزع دنوادخ ه‌ک‌ت‌سا ن‌یا ،دنتسه (ت‌ما ن‌یا) ر‌دپ ن‌ینمؤملاریما و ادخ ل‌وسر ،(ه‌فیرش ه‌یآ ن‌یا رد) ن‌یدلاو زا دوصقم” :دیامرفی‌م م‌لاسلا ه‌یلع ق‌داص ماما ؛“!دیئیامن ن‌اسحا دوخ ر‌دپ ن‌یا (و ه‌داد ت‌سد زا ار دوخ ر‌دپ ود) ه‌ک‌ت‌سا ن‌یا ی‌ارب ،دنتسه م‌یتی ام ن‌ایعیش ی‌م‌امت ه‌کنیا ت‌لع و ؛“.دشاب‌ی‌م امهیلع الله ت‌اولص (ق‌ّقحم) «.دناه‌تفرگ اه‌نآ زا ار ر‌دپ ود
.36 ه‌یآ (4) ءاسن‌ه‌روس *

،ددرگیمنربرمعنآرگید و تسا هداد ماما هب یدّدحم و صوصخم رمع و هدرک ردقم لاعتم دنوادخ نوچ اهتنم و رازه رد هک ار یتیاور نیمه ،دوب نامز نیا رد ترضح رگا .تسا هدومرف عقوم نآ رد ار بلاطم نیا ترضح تیاور هلسلس نیمه و دومرفیم مه نالآ ،دوب هدومرف ملسم نب دّمحم و ریصبیبأ و نابأ هب شیپ لاس تسیود یمنیقرف چیه هّیضق رد و دوب مه نالآ ،دوب عقوم نآ رد هک یلئاسم و یلاجر بلاطم و یاور بلاطم و دانتسا و .تشادنیتوافت و درک[1]

؛دندوب نامز نآ رد اهنآ ،تسیند ریصبوبأ و بلغت نب نابأ طقف ملاسلا هیلع قداص ماما درگاش نیاربانب دننکیم تکرح دنراد تیبلها بتکمیاتسار رد نالآ هک مهیملاسا مولع بّلاط و نیمّمعم زا یدارفا نآ هکلب تسا یقاب دوجو کی ملاسلا هیلع قداص ماما نوچ !دنتسه مه اًعقاو و دنتسه ملاسلا هیلع قداص ماما درگاش کاخ نامیور مه اًدعب ،میوریم و مییآیم و میتسه یزور دنچ ؛تسا یناف امهٔمه دوجو .تسینیناف دوجو و رقاب ماما دوجو یلو .دننکیمنانتعا و درادنیراکاماهب یسک رگید و دنناوخیم هحتاف ات ود مه دعب ،دنزیریم شناقبهکنیاهنٰیلاعتهللا ءاقبهبدراد ءاقبیتنعی ؛تسا یقاب دوجو ملاسلا مهیلع نیموصعم و هّمئا و قداص ماما و ماما دوجو نوچ[2]؛تسا یقاب مه ملاسلا هیلع ماما دوجو ،تسا یقاب ادخ یتقو ات هکلب ،تسا تمایق زور ات

---

[1] :148 ص ،1 ج ،تاجردلا رئاصب.
«امَ خَلَقَ اللهُ حَلالاً و لا حَرامًا إلّا و لَهُ حَدٌّ كَحَدِّ الدّورِ، و إنَّ حَلالَ مُحمّدٍ حَلالٌ إلىٰ يَومِ القيامَةِ و حَرامَهُ حَرامٌ إلىٰ يَومِ القيامَةِ، و لَإنَّ عِندَنا صَحيفَةً طولُها سَبعونَ ذِراعًا و ما خَلَقَ اللهُ حَلالاً و لا حَرامًا إلّا فيها، فما كانَ مِنَ الطَّريقِ فَهوَ مِنَ الطَّريقِ و ما كانَ مِنَ الدّورِ فَهوَ مِنَ الدّورِ، حَتّىٰ أرشُ الخَدشِ و ما سِواها و الجَلدَةِ و نِصفِ الجَلدَةِ.»
ترجمه: «امام صادق علیه السّلام فرمود: ”خداوند حلال و حرامی را نیافرید مگر اینکه برای آن حدّ و حدودی است؛ مانند حدود و خانه‌ها. و همانا حلال محمّد [صلّی الله علیه و آله و سلّم] حلال است تا روز قیامت، و حرام او حرام است تا روز قیامت. و هرآینه نزد ما صحیفه‌ای است که طول آن هفتاد ذراع است و خداوند حلال و حرامی را نیافرید مگر اینکه در آن هست (و هر چیزی که مربوط به راه است در آن مشخص است و هر چیزی که از خانه‌ها مربوط به خانه‌ها است و هرآنچه در حدود است) حتی تاوان خراش و غیر آن و تاوان یک تازیانه و نصف یک تازیانه نیز در آن آمده است.“» (محقق)

[2] امام صادق علیه: «ترجمه .“لا إلٰهَ إلّا اللهُ وَجهُ نَحنُ” :قالَ أبوعَبدِاللهِ عَلیهِ السَّلام» :150 ص ،التوحید، شیخ صدوق.
السّلام فرمود: ”ما همان وجه و جلوهٔ خدا هستیم که آن را هلاکی نیست!“» (محقق)

بصائر الدرجات، ج 1، ص 66: «عن ابنِ المُغیرَةِ قالَ: کُنّا عِندَ أبی عَبدِاللهِ عَلیهِ السَّلامُ فَسَألَهُ رَجُلٌ عَن قَولِ اللهِ تَعالَىٰ: ﴿كُلُّ شَيءٍ هالِكٌ إلّا وَجهَهُ﴾* قالَ: ”ما يَقولونَ فيهِ؟“ قُلتُ: يَقولونَ يَهلِكُ كُلُّ شَيءٍ إلّا وَجهُهُ. فَقالَ: ”يَهلِكُ كُلُّ شَيءٍ إلّا وَجهَهُ الَّذي يُؤتىٰ مِنهُ و نَحنُ وَجهُ اللهِ الَّذي يُؤتىٰ مِنهُ.“» ترجمه: «ابن مغیره گوید: نزد امام صادق علیه‌السّلام بودیم که مردی از او دربارهٔ گفتار خداوند پرسش نمود که فرموده است: ﴿هرچیزی هلاک‌شدنی و از بین رفتنی است، جز وجه خدا﴾. حضرت فرمود: ”مردم چه می‌گویند؟“ عرض کردم: مردم می‌گویند که هر چیزی هلاک می‌شود مگر وجه خدا. حضرت فرمود: ”هر چیزی هلاک می‌شود مگر آن وجه و روی خدا که از آن طریق مردم به‌سوی خدا می‌آیند، و ما همان وجه و روی خدا هستیم که از آن طریق پیش خدا می‌آیند!“» (محقق)

* سورهٔ قصص (28) آیهٔ 88.

!دوربن یید زا هم هماما اتدوربن یید زا الدخ هکنیا رگم س پ ،تسا ی یلاو دوجو ملاسلا هیلع

[1] !دوش هتسبهم هماما ۀدنورپ اتدوش هتسبالدخ ۀدنورپ هکنیا رگم و

دوشی م هتسبام ۀدنورپ زور ک ی ،میسرب هکاجره ب ام» :دندومرفی م اقآ م وحرم .میتسین روطن یا ام ی لو ن لآا ،تسا هدش هتسبش یپ لاس رازه هکی امدنورپ !؟دینک زاب دیهاوخی م هرابود هچ ی ارب ار ن یا «!دش مامت و ار ی داه ماما و داوج ماما و داجس ماما ۀدنورپ ،دینک زاب دیهاوخی م رگا !؟دینک زاب دیهاوخی م هرابود هچ ی ارب ش تمحر الدخ ،تسا هدرکتوفهکهدرکتوفب خ ؛تسا هدرکتوفش یپ لاس تسیود رد م لاع ن لاف !دینک زاب !؟دراد ی هاگیاج هچ عّیشت بتکم رد ،ن تفرگس لجم هلاس رهو ن درک ح رطم ار وا ی لو !دنک

.دنک ش تمحر الدخ و دوب ی گرزب درم ،ب وخ رایسب «.دوب ی گرزب درم و دوب روطن یا ن اشیا» :دنیوگی م ریغ اب م یتسه هعیش هکام ن یب ایآ هلئسم ن یا رد ی لو ؛دوب ی گرزب درم !؟دوب ی کچوک درم هکم ییوگی م ام رگم ن یا ن امز زونه ایآ !؟دشاب زایتما و ق ارتفا دیابن دارفا ریاس و هعیش ن یب ایآ هلئسم ن یا رد !؟دشاب ق رف دیابن هعیش ،دنک هّجوت دهاوخب هکی زیچ ره ب ،ملاسلا هیلع ماما هب هّجوت زا ریغ دنک س اسحا هعیش هکت سا هدیسرن ن درک ح رطی لو ؛دنک ن اگرزب داین اسنا هکدرادن لاکشا و ت سا ب وخ ن اگرزب دای !؟ت سا ت لایخ تو ت ایرابتعا هچ عّیشت بتکم رد ،ت یفیک ن یا اب و ت یعضو ن یا اب م هن آ ،هّیضق ن یا رد غیلبت و هلئسم ن یا راشتنا و ن لاعا و [2] !؟دراد ی هاگیاج

م هم ملاسلا هیلع داوج ماما ت داهش ی ارب ای دلوت ی ارب ایآ م یرازگی م هیام رگید دارفا ی ارب ام هکردقن آ ادص و رس ،دناه درکتوفهتشذگل اس دصیس ایل اس تسیود رد هکی ناگرزب ی ارب هکردقن آ !؟م یرازگی م هیام ت داهش ی ارب ایآ ،مینکی م فرصار غلابم ن یا و اهجرخ ن یا و م یهدی م راشتنا فرطن آ هب فرطن یا هب و م یراد ت ایصوصخ و ی داه ماما زا الهنآ م هدک یۀزادنا هب م درم ایآ !؟مینکی م ار اهراک ن یمه م هی داه ماما

،تسا هدوب هکش ردپ ،تسیک ی داه ماما هکدنناد ی م ًلاصا م درم ایآ !؟دنراد ربخ و ع لاطا ی داه ماما !؟تسا هدومرف ی بلاطم هچ ت رضح ن آ و تسا هدوب هچ ش تماما ت یعقوم ،تسا هتشاد ی تیعضو هچ ت رضح و ت فر ایند زا و داد م س اجنآ رد م هدعب و درک دیعبت ارماس هب ار ن اشیا ل کوتم و دوب ی گرزب درم ،دوب ماما ،هلب !دنشاب هتشاد م لاسلا هیلع ماما زا دنناوت ی م دارفا هکت سا ی تاعلاطا ردق ن یا [3] ؛دش مامت

ن یا زا ام هچره !س ب و دشاب م لاسلا هیلع ماما هب ط قف هّجوت دیاب هعیش ب تکم رد هکت سا ن یا هلئسم

---

[1] ؛207 ص ،4 ج ،ی سانش دامع ؛49 ـ 48 ص ،5 ج ؛48 ـ 46 ص ،1 ج ،ی سانش ماما هب دوشع وجر تشیع لاطا ت هجو . .30 ـ 28 ص ،ب ابلاّب ل هلاسر

[2] .هعیش گنهرف رد ن یعبرا هب دوشع وجر تشیع لاّطا ت هجو .

[3] .312 ـ 309 ص ،2 ج ،داشرلا .

[1]!مایادرکرردرضنامدوخ،مییایهاتوکرادقم

یساسِلصانواونعهبتییلهابتکمّماتشریذپموزل

سردنیمههکدنتسهاهیلخیدنوشیمتینابلهبسبلماییاقفرونتسودزایامدعزورما سکعنانسانهکیتقوامانتاباقماهبدنلاخمهمزاجاوددنسریمهمدهاجتحاهمنارادنرد؛ هایعلومدنیم ّهتبلا!دننزیمتاواراکیکیمهتاقاگهاهیشیرهکدنییمدکنیمهاگنمهلجمردارآنها دوبهّجوتدرومرگالّاو،تسیستهّجوتدرومیلعفطایارشوعاضاردهلئسمنیاهّللدمحلاامانزیمتاواراک طقفسوردنیاندناوخزانادوصقمیلو،دننامخیمارسوردنیاهکدنتسهاهیلخیدنزیمهمتاواراک دننزیمهمتاواراکیکیمهتاقاگهاهیشیرهکدنییمدکنیمهاگنمهلجمردارآنها دوبهّجوتدرومرگالّاو،تسیستهّجوتدرومیلعفطایارشوعاضاردهلئسمنیاهّللدمحلاامانزیمتاواراک طقفسوردنیاندناوخزانادوصقمیلو،دننامخیمارسوردنیاهکدنتسهاهیلخیدنزیمهمتاواراک

تبحصهکیتقواماتسایملاسایهقفیناباِیقوقحبلاطهبهبتبسبرظنراهظالئسمربعلاّطفرص زاتملظوتردکرازهدننکیم

وتقدرومراینابیهقیداقتعاینیرسهاماطبلاعیم،اینیرسهاماطبلاعیم.دوشیمامشتسانآهانخسن هکمینییمدسریمهاآنهاروابدوخوشریذپوداقتعاوماربایاپهبلطمهکیتقویلو؛دنهدیمرارقهعلاطم تیلاعفوهمینکمکیمینوتیمرتهبتسایضعنیمهابوندشمّمعنمدبمینکیمسساحا»:دنیوگیم یهاوخیموت؟تسامهتفگومدآتباوخهبادخ!؟دینکمکیدنوتیمرتهبتسامهتفگامشهبیسکهچ«.همینک ظافلابویروآیمردیزابارچه؛دننزیفرحوتهبیسکویوربتحارتحار،ینکیگدنزتحارمدرمنامیهرد مدعوشریذپتّیلوئسم،رادنگبهمامِهمشا،ناجاقآهنز!؟یزبلوگیهاوخیمراینیرسکهچ!؟ینکیمیزاب ئدهبروتسامهتفرگمدهعهبشدوخارادخربدارفاشریذپوندیدنادجونالدخرادوخدوشبیشزاروفاو ،تسامهتشاذگدارفاوکیلفاربدرکدشاهدرپسیلاعبانجهبارمدرمهنهجوتشهبوایند!

بعصواهیختسئمهابارابتکمنیانم:دیوگیمیعنیدرادگیمهمامِهطایارشنیاردهکیسکنآ ردوندزفکونتفگرتکدیاقآابرمهنآ،راشایهقفوییلعئبنجطقفهنز؛امهتفریذپشبیشنوزارفواه فرطنآونتشاذگرتوپیماکفرطنیاونتشاذگتلاجمردسکعونتشاذگسنارفنکورانیمسانجآواجنیا

---

[1]:286 ص ،1 ج ،نسحلما .

«عنأبیحَمَزَلا َثُّللمُّلا ِیعنأرفعجیبأ:لاقمالسلاهیلعرِقاکَّزلا و ِةلاَّصلا و ِّجَحلا و ِموَّصلا:سِمَخ یلعُمالسلإا َیِنُب" و "ةیلاولابیدونامِعیَشبَدائتمَلَو ؛ةیلاولا یعنی"ةذهاوکرَتو ِعبرأبِسُآنلا َذَخأف" :رِماعُنبسُابعهیفدازو ."ةیلاولا

:همجرت

«زاما،تساکت:تسامدشهدامهانبنوتسجنپربمالسا" :دومرفترضحهکدنکیمتیاورمالسا هیلعرقابماماز یلامئزمحوبا نیاقدرمارعنبسابع".تسامدشهیصوتیلاوهبهکنوگنآهبتسامدشنهیصوتیزیچچیهبو .تیلاوجحهزور (قحمق)«".دناهدرکاهرار(تیلاو)نیاوهتفرگارزیچرامهچمدرمو" :تسامهدوزفاتیاور

؛امدشقداص امام بتکم دراو نم .امهتفریذپ شمزاول و طایارش و اهلقذ و اهفرح همه ابه کلب !نتشاذگ هچ نانوعبه ار بتکم نیا ی ینعی [1] !دراذن ی توافتن م ی ارب ،دننکبق یوشت و بیغرت ارم هچ و دنیوگب دب ن م هب هچ .امهتفریذپ لصا

ی ورخا و ی وین د و ی عامتجا و ی درف ت دامعس ی ارب م لاسلا مهیلع ت یبلها بتکم ت یاف ک ت یّرشب

مدنب و ت شاد طابترا اقآ م وحرم اب أقباس هکدوب لاضف و ن یمّعمن یمه زا ی کی

أدبع .دمآ ی م ن اشیا مه و م یتفر ی م ن اشیا ل زنم هب اقآ م وحرم اب مه هکم دید ی م ت یّلوفط ن ارود رد مه اتم دمآ اجنیا رد ن م» :دوب هتفگ .دناوخ ی م ق وقحه سنارف هگشناگ رد و تسا هتفر ه سنارف ه ب ن اشیا هکم یدینش دندز ار فرح ن یا وا هبع جار اقآ م وحرم« .مهمهفب ار بلاطم ناوتب رتهب و دوشب رتشیپ ل ئاسم هب تبسن م تاعلاطا : ـ دینک تقد تب وخ ـ

و هسنارف ی وسب ی یادگ تسد رگید دید ی م ق داص امام بتکم رد ار ش دوخ زا ین ص خش ن یا رگا !درک ی م ذ زارد ب رغ

اتتسا هتفرا اجنآ هکتسا هدید ن ی فاک ش دوخ ی ارب ار قابم امام و ق داص امام درف ن یا هکدوش ی م مولعم [4] !ت فر ی م ذ زگره درک ی م انغ س اسحا ق داص امام بتکم زا رگا [3] .دنا هتفگ هچ ن ارگید و [2] ویکستِنوم دنیبب

:م ی وگ ی م دنوشم مّعم دنا هتفاوخ ی م هک ی یاقفر ی ارب زورما و ام هدزن زاحب اته هک م ی وگب ی فرح م هاوخ ی م ی همه ت تلاوضف و ت تلایخ و چوپ همه هّیقب !س ب و تسا ق داص امام بتکم رد ،تسه هچنآ هکم ینادب دیاب ام» [5] «!تسا ی دام و دساف ی اهزغم ی لیخ و

---

[1]:(33) ب ازحا هروس زا 39 هیآ .

:119 ص ،7 ج ،ی سانشم امام .﴿ئبیسَحِهَللابی فَکَوَهَللا اَّلِإ ادَحَأ نَوشَخَیَالَوُهَنوشَخَیَوِهَللا تاَلاسِر نَوغِّلَبُی نَیذَّلا﴾ ب اسحرد دنوادخ و ،دنرادن س رتی ادخ زجس کچیه زا و دنسرتی م ادخ زا و دنتکی م غیلبتار دنوادخ تلاسر هک ی ناسکنآ» «.تسا ی فاک ی گدیسر و

[2]. Montesquieu .

[3] مهو .16 ج و 388 ـ 199 ص ،14 ج ،ی سانشم امام هب دوشع وجر ،مولع یمجرد هعیشس یسأت و مّدقت زا ع لاّطا ت هجو .279 ـ 210 ص ،2 ج ،نآرقت وکلمروز هب دوشع وجر ،ی زورما مولع ربی ملاسا مولع مّدقت و ت مظع زا ع لاّطا ت هجن ینچ

[4] ص ،2 ج ،نآرقت وکلمروز هب دوشع وجر ،ی جراخ گنهرف رثا رد ی ملاسا ی نابم زا ن ارکفن شور ض ارعِا زا ع لاّطا ت هجو .326 ـ 330.

[5] مه .181 ص ،1 ج ،ی سانشم امام هب دوشع وجر ،دشاب ی م مولع هئ افاض ن وناک م لاسلا هیلع امام بلق هکنیا زا ع لاّطا ت هجو .امام هب دوشع وجر ،تسا ن اشفارو ن اهجه ب دبا ات م لاسلا هیلع ق داص رفعجم ام ی مل ع ماگیاپ دنلب هکنیا زا ع لاّطا ت هجن ینچ .17 ج ،ی سانشم

ه‌ب ه‌کی‌زغم نآ ؛ی‌دام زغم کی تاشوارت زا تسا ترابع تسا هتشونویکستنوم بانجه‌کی‌نیناوقلا حور رد زارطمه و ی‌واسم دارفا ناونعه‌ب ار ادخ ناگدنب‌ هاگچیه و دنکی‌م هاگن دوخ ه‌ب عفانم بلجی‌ارب طقف داصتقا وت ه‌ب ریغ رازآ هن و دسرب ریغ ه‌ب ترازآ هن ه‌ک نک تکرح ی‌دح نآ رد «:دیوگی‌م اذل ،دنیبی‌من ی‌هلا تامعن ه‌کنک تکرح ی‌ریسم نآ رد :دنیوگی‌م ی‌هلا بتکم رد .ی‌هلا هاگدید هن ،تسا ی‌دام هاگدید کی نیا و «.دسرب و فطلاطقف وت زا و ی‌نکدروخرب فطل ه‌ب وا اب و ی‌ریذپ زاب شوغآ اب ار وا مه زاب دسر وت ه‌ب ریغ زا ی‌رازآ رگا تیانع و ضامغا و راثیا و تشذگ وارت دنکش. [1] نیا بتکم، بتکم قح تسا! رد...[2]

---

[1] ن‌إ :ک‌ل‌اق ن‌م‌ف مِلحلا ی‌ف ی‌تاوّللا امّأ و ...[:ی‌رصبلا نِاونُعب ملاّسلاه‌یلع قُداصلا ل‌اق]» :226 ص ،1 ج ،راونلأا راحب.
ﷲ ل‌أسأف ل‌وقت امیف ا‌ًقداص ت‌نُک ن‌إ :ه‌ل ل‌ُقف ک‌مَتَش ن‌م و !ة‌دحاو عمست م‌ل ار‌شع ت‌لُق ن‌إ :ل‌ُقف ،ار‌شع ت‌عمس ة‌دحاو ت‌لُق
:ه‌مجرت «.ءاعرّلا و ه‌حیصنلاب ه‌دعف انخلاب ک‌دعو ن‌م و !ک‌ل رفغی ن‌أ ل‌أسأ ﷲاف ل‌وقت امیف ابذاک ت‌نُک ن‌إ و ی‌ل رفغی ن‌أ

«[امام صادق علیه‌السّلام به عنوان بصری فرمودند:]... و امّا آن سه چیزی که راجع به بردباری و صبر است: پس کسی که به تو بگوید: اگر یک کلمه بگویی ده تا می‌شنوی، به او بگو: اگر ده کلمه بگویی یکی هم نمی‌شنوی!

ن‌م زا اتمهاوخی‌م ادخ زا ن‌م ،ی‌یوگی‌م ت‌سار ی‌یوگی‌م ه‌چنآ رد رگا :وگب ی‌و ه‌ب ،دیوگ ازسان و دنکب ت‌سو مشد راو ت‌ه‌کی‌سک و !درذگرد وت زا اتمهاوخی‌م ادخ زا ن‌م س‌پ ،ی‌یوگی‌م غورد ی‌یوگی‌م ه‌چنآ رد رگا و ؛درذگرد

و مشابی‌م هاوخریخ وت ةرابرد ن‌م ه‌ک ه‌دب هدژم ار وا وت ،ت‌فگ مهاوخ ازسان و داد مهاوخ شحف وت ه‌ب ه‌ک دهد مید ار وت ی‌سک رگا و ه‌ماعار وت تاعار ی‌م مهاوخ.«)روح جمرد، ص 185)

ر‌یسفت و .ن‌یقّتملا رِارسأ و ن‌یلسرُملا نِنُس ن‌م ةرِدقُلا د‌نع وُفعلا :ملاّسلا ه‌یلع قُداّصلا ل‌اق» :158 ص ،ه‌عیرشلا حابصم
ن‌ل و .اًناسحإ تِارایتخلاِا ی‌ل‌ع دیزت و اًنطابُ ه‌نم بیصأ ام ل‌صلأا ن‌م یِسنت و ار‌ِهاظ م‌رجا امیف ک‌بحاص م‌زلُت لاّأ وفعلا
ن‌م ه‌سبلأ و ه‌تمارکب ه‌نیّز و ه‌نع ر‌خّأت ام و ه‌بنذ ن‌م م‌دّقت ام ه‌ل ر‌فغ و ه‌نع ی‌لاعت ﷲ افع دق ن‌م لاّإ ل‌ایبس ک‌ل‌ذ ی‌لإ دجت
ق‌لاخأب ق‌لخلا ع‌م اوقّلختیل ه‌ئایفصأ ر‌ارسأ ی‌ف امُهعدوأ ی‌لاعت ﷲ تِافص ن‌م ناتفص ن‌ارفغلا و وفعلا ن‌لأ ،ه‌ئاهب ر‌ون
وفعی لا ن‌م و * ،﴾مٌیحر رٌوفغ ه‌للا و م‌کل ه‌للا ر‌فغی ن‌أ ن‌وبّحت الأ اوحفصیل و اوفعیل و﴿ :ل‌جوزّع ﷲ ل‌اق ک‌ل‌ذل ؛مهلِعاج و مهقلاخ
:ل‌اق ،ل‌اصخلا ه‌ذهب ه‌رُمأی ه‌بّر ن‌ع ا‌یکاح م‌لّس و ه‌لآ و ه‌یلع ﷲ ی‌لّص ی‌بّنلا ل‌اق !؟ر‌ابّج ک‌ل‌م وفع وجری ف‌یک ه‌لِثم ر‌شب ن‌ع
انرمأ دق و "!ک‌یلإ ءاسأ ن‌م ی‌لإ ن‌سحأ و ک‌مرح ن‌م طِعأ و ک‌ملظ ن‌مّع ف‌ُعا و ک‌عطق ن‌م ل‌ص"
[دعب ه‌حفص رد همادا]

[2] ﷲ ر‌ُّس وفعلاف **.﴾اوهتناف ه‌نع م‌کاهن ام و هوذُخف ل‌وسرلا م‌کاتآ ام و﴿ :ل‌جوزّع ﷲ ل‌وقل ه‌تعباتمب [ل‌بق ه‌حفص ه‌قیلعت همادا]
ن‌وکی ن‌أ م‌کُدحأ زُجعی أ" :م‌لّس و ه‌لآ و ه‌یلع ﷲ ی‌لّص ﷲ ل‌وسر ل‌اق و !؟هّرس ه‌ل ر‌ّسُی [ن‌مّم] ن‌م ف ه‌صاوخ ب‌ولُق ب‌ولقلا ی‌ف
ح‌بصأ اذإ ن‌اک م‌کلبق ن‌م ل‌جر" :م‌لّس و ه‌لآ و ه‌یلع ﷲ ی‌لّص ل‌اق ؟م‌ضمضوبأ ام و ،ﷲ ل‌وسر ای :ل‌یق "؟م‌ضمضی‌بأک
:ه‌مجرت «".ه‌مّاع س‌انلا ی‌ل‌ع ی‌ضرعب ت‌قدّصت دق ی‌نإ م‌هّللا :ل‌وقی

وفعی‌نعم و .ت‌سا ن‌اراگزیهرپ ن‌اهنرارسا و ی‌هلا ن‌لاوسر ةویش زا ی‌یاناوت ل‌اح رد ت‌شذگو وفع :دومرف ملاّسلا ه‌یلع قداص مامإ« ن‌آ ت‌سا ه‌ک زا مرج و ی‌اطخ ص‌خش راکهنگ ی‌رذگب ،رد رهاظ وا ار ه‌ب ی‌اطخ ش‌ریگن و ی‌رد ل‌دزین هچنآ زا وا ه‌ب وت ه‌دیسر ت‌سا فرامو ش‌نامی‌ی، و اضافه رب نآ زین رد قح وا ی‌کین اور ی‌رادب، و نیا وفع ار زمنی‌یابی‌ رگم ه‌ک یسک رد ن‌آ هک ادخ دنوادخ تمعتا ل و ار وفعو هدوم‌ن و هتشذگ ن‌اهاگ و ه‌دنیآ ی‌وا ار هدیشخب دشاب و وا ار هب تمارک یوخ ش‌ نی‌زم هدوم‌ن و زا ور‌ب اهو جمالخ یوخ ش‌ رب وا ت‌سا هداهن ت‌عیدو هب ش‌ یوخ ن‌اگدیزگرب یادیوس رد هک دنلاعتم دنوادخ تافص زا ت‌فص ود نارفغ و وفع هک ارچ ؛دشاب هدناشوپ ل‌جوزع دنوادخ تهج نیدب و ،(دنشاب قح ترضح ی‌دمرس تافص هاگیّلجت و) هدومن ترشاعم ن‌اشقلاخ ق‌لاخا اب ادخ قلخ اب ات رایسب دنوادخ و !؟دیامن وفع امش رب دنوادخ هک دیرادن تسود ایآ ؛دنیامن ضامغا و دننک تشذگ و وفع ه‌ک دیاب و﴿ :دومرف

؛دنتسه روطن یا لگنج رد تاناویح هکلب !دسرن وت هب ریغ رازآ شاب ظاوم هک دنیوگ یمن یهلا بتکم .دننک یم درو خرب اهنآ عافد اب دنن کزواجت ناشدوخ رگا و دنن کزواجت ناشمیرح هب یسک هک دنب ظاوم ی نعی

دوخ و تّیدحا تاذ ار تاذلابّلقتسم ؛تاذلابّلقتسم هن ،دنیی م هطساو ار دوخ ناسنا ،ی هلا بتکم رد رارقرب طابترا دوخ یاین اب و دنن کی م لعجم اکحا و دنن کی م عض ون ونا ق ،س اسا ن یا رب .دنیی م چ وپ و هطساو ار .دندرک رارقرب طابترا اینب ا هک ی روطن امه ،دنن کی م

ن یا رد هک دوب دهاوخ ی رادقم ن امه وا ب یصن ،درب ی م رگید م ولعل ابنده ب ار ش دوخ رمع هک ی سک ن آ ،ت اسای ر ،ت اغیلبت ،دئاوز ن ودب دشاب ن ید ت قیقح هب ن دیسر ش دوصقم هک ی سک ا ما ؛ت سا هدش ش بیصن ایند ن یا ،دشاب ایرد ن یا هب ن دیسر ش هجوت و دنن کل صّتم ایرد ن یا و م لعن دعم ن یا هب ار دوخ و ،ت اماقم و ت امهوت .دنن کی م لّضفت وا رب ایرد

ق ح ص یخشت رایعم

و ایند و ورب و ا یب ،دنراد ور ش یپ رد هک ی ریسم رد هک دنن کل ایخ دیابن دنوشی م مّعم زورما هک ی یاقفر هچ هدنیآ رد هک دشاب هلئسم ن یا ی ور ،رکف دیابن هکلب ،ت سین هکنیا هنت بلا !ت سا ی مدرم هّجوت و ل ابقا و ت سایر رب و رود ی دارفا هچ ،م ینک ی م الدیپی تیعضو هچ ،م یسر ی م ی تیعقوم هچ هب ،م یسر ی م اجک هب هدنیآ رد ،دشدهاوخ .ت سا ت لایخ تو ت امهوت اهنیا م امت ؛دنن کی م ش خپ فرطنآ و ف رطن یا ار ام لئاسم و ب لاطم و دنریگ ی م ار ام [1]

.﴾ت سا ن ابرهم و هدنزرمآ

م رکا ربمغیپ !؟دراد ار ردقم ی هاشداپ ت شذگ و وفع دیما هنوگچ دشخبی من ار دوخ دنام ی صخش هک ی سک ن آ و ت لصاوم هدیرُبوت زا هک س ک ن آ ا ب" :دومرف ل اعتم دنوادخ هک هدومن ت یاکح ش راگدرورپ زا مّلس و هلآ و هیلع الله ا ی لّص س ک ن آ هب و ،ن ک اطع هدومن م ورحم ار وت هک س ک ن آ هب و ،امن وفع و ت شذگ هدومن م تسوت هب هک س ک ن آ ا ب و ،ن ک رارقرب طابترا ل وسر هچنآ﴿ :دومرف ل اعتم دنوادخ هچنانچ م ییامن ت عباتم ربمغیپ زا هک م ی رومأم ام و "!امن ی کین و ن اسحا هدرک ی دب وت هب هک ت شذگ و وفع و ﴾!(دینیزگ ی رود و) دیهَناو ت سا هتشاد زاب نآ زا ار امش هچنآ و (دیدنب راک هب و) دیریگب هدروآ امش ی ارب ادخ !؟درادی م هگن دوخ ئنیسرد ار ی هلا ّرس ن یا ی سک هچ س پ .ت سا هتفرگ رارق ی هلا ن اّصاخ ب ولق رد هک ت سا ی هلا رارسا زا ی ّرس مَضمَضوبأ دنام هک دیزجاع امش ایآ" :دومرف م ادخ ل وسر و (.دنرادی م هگن دوخ ئنیسرد ار ی هلا رارسا هک ن اّصاخ ن آ :هکنیا ای) :ت فگ ی م درک ی م حبص ن وچ زور ره هک دوب هتشذگ ی اهتّما زا ی درم" :دومرف ؟ت سیک م ضمضوبأ :دندیسرپ ب احصا "؟دیشاب وت هار رد دنام هتشاد اور ن م ق ح رد م درم هک ار ی دب ر هو) م داد هقدص وت ی ارب م درم م امت زا ار م یورب آ و ض رع ن م ،دنوادخ (ق قحم) « "(!م دیشخب

.22 هیآ (24) رون ه روس ❋

7 هیآ (59) رشح ه روس ❋❋

[1] ،10 ج ،ی سانشدا معه ب دوشع وجر ،م لعل ها ق یرط و الله ا ی لإ ک ولس و ریسر د ی بلط ت رهشت ارُضم ربرتشیع ملاّطا ت هج . ص ،س نا ت احفز ؛160 ص ،دیواج ت ایح ؛169 ـ 168 ص ،ی راگتسر ن ییآ ؛66 ص ،2 ج ،راون ع لطم ؛304 ـ 301 ص

آنچه ما باید بدانیم و مورد توجّه قرار بدهیم این است که تمام همّ و غمّ خود را بر این تمرکز کنیم که از این چهارده نفر چه به ما رسیده است؛ این را بگیریم و عمل کنیم، تمام شد. در طول تاریخ چهارده نفر آمده‌اند: پیغمبر اکرم، امیرالمؤمنین، حضرت فاطمهٔ زهرا تا امام زمان علیهم السّلام؛ باید ببینیم که اینها چه گفته‌اند و اینها چه فهمیده‌اند. در این نصوص است که متوجّه می‌شویم که تفاوت خالص از ناخالص در کجاست و سره از ناسره در چه موارد مشخص می‌شود. اوّل باید این حقیقت را بفهمیم.

دو سه دفعه پیش منزل یکی از ارحام بودم که در مسائل سنگ‌های معدنی و جواهرات، بسیار خبیر و خیلی وارد است و شاید از معدود افرادی در دنیا باشد که روی او حساب می‌کنند و او را این طرف و آن طرف همه می‌برند. ایشان حرف بسیار خوبی زد و گفت:

وقتی که من وارد این مسائل شدم، اوّل رفتم دنبال اینکه اصل را بشناسم. سال‌های سال تمام زحمت خود را گذاشتم؛ چه کتاب‌هایی خواندم، چه مطالعاتی کردم، چه آزمایشگاه‌هایی رفتم تا اینکه آن سنگ و جواهر اصلی را بشناسم. وقتی شناختم، دیگر تشخیص خلاف و این بدلیجات که گاهی هم خیلی شبیه اصل است، برایم مثل آب خوردن شد.
اما بعضی از افراد وقتی که وارد این مسائل می‌شوند، هم صحیح و هم غیرصحیح را با همدیگر نگاه می‌کنند؛ لذا هر چه می‌گذرد باز آن قوه و تیزی تشخیص را ندارند. سال‌های سال هم کار می‌کنند، ولی باز می‌بینیم اشتباه می‌کنند.

چون از اوّل پا را فقط روی شناخت واقع نگذاشتند، بلکه خواستند واقع و غیر واقع را با هم بفهمند؛ ولی ایشان می‌گفت:

من این کار را نکردم؛ بلکه سال‌های سال تمام همّ و غمّ را فقط روی شناخت جواهر اصل گذاشتم. وقتی که خوب ذهنم از این مسئله پر شد و قالب گرفت و فهمیدم آن اصل چیست، آن وقت دیگر توانستم خلافش را بشناسم.

گفتم: شما عجب حرف عمیقی زدی و عجب کار درستی کردی! این همان حرف و کلام امیرالمؤمنین علیه السّلام است که فرمودند:

«لا يُعرَفُ الحقُّ بأقدارِ الرِّجالِ؛ اِعرِفِ الحقَّ تَعرِفْ أهلَه، اِعرِفِ الباطلَ تَعرِفْ أهلَه»[1]؛ حق با شخصیت افراد شناخته نمی‌شود؛ اوّل حق را بشناس تا اهلش را بشناسی، و اوّل باطل را بشناس تا اهلش را بشناسی.

آیا ما اینطور نیستیم که بخواهیم از روی شخصیت افراد، حق را بشناسیم؟! مثلاً وقتی ببینیم که یک نفر خیلی ظاهر جاذبی دارد یا مقاله‌های زیادی دارد یا افراد برایش خیلی بیا و برو می‌کنند و تا وارد جلسه می‌شود همهٔ جلسه برایش بلند می‌شوند، یک دفعه چشممان را برمی‌گیرد تا ببینیم که این چه کسی بود که وقتی وارد جلسه شد همه برایش بلند شدند؟! خواه‌ناخواه ذهن ما متوجّه او می‌شود. اما حضرت می

103 _ 105.

[1] أنساب الأشراف، ج 2، ص 238 و 274؛ الأمالی، شیخ مفید، ص 5؛ روضة الواعظین، ج 1، ص 31؛ با قدری اختلاف در مصادر.

فرماید که اوّل باید حق را بشناسی! وقتی حق را شناختی، هرچه برای فلان شخص بلند بشوند و بیا و برو بکنند دیگر فایده‌ای ندارد.

بنابراین در مکتب ما باید اوّل سراغ این چهارده نفر بیاییم و بس؛ و دیگر چشممان را ببندیم، والسلام! باید ببینیم که امام علیه السّلام در این قضیّه چه فرموده است، و دیگر کاری نداشته باشیم که فلان آقا این مسئله را تأویل و توجیه می‌کند.

من باب مثال در مهر السّنّه روایت است که امام موسی بن جعفر علیهما السّلام فرمودند:

[1]«خداوند مهر السّنّه را سنت فرمود تا اینکه شیعیان پیغمبر از این مسئله تأسّی و پیروی کنند.»

آیا موسی بن جعفر نمی‌توانست بگوید که این قضیّه برای دویست سال پیش است و حالا فرق کرده است؟! آیا نمی‌توانست بگوید که ای شیعیان، هزار سال بعد مهرتان را صد هزار سکه بکنید، یا هر کسی مهرش را به قدر تاریخ ولادتش بکند، مثلاً هزار و سیصد و شصت و خرده‌ای؟! از این نحوه بازی‌درآوردن‌ها نمی‌توانست؟! نه خیر، می‌توانست؛ ولی چرا نگفت؟! دوازده تا امام آمدند، چرا هیچ‌کدامشان نگفتند؟! آیا هیچ‌کدام از ائمّه اطّلاع نداشتند که 1400 سال بعد چه می‌شود؟! اما ما از موسی بن جعفر و پیغمبر بالاتر می‌رویم و تأویل و توجیه می‌کنیم: «زمانه تفاوت کرده، آن موقع تا این موقع فرق کرده، الآن مسائل و مشکلات زیاد شده است و باید به این مطالب رسیدگی کرد، این برای آن موقع است و این حرف‌ها عوض شده است!» عیبی ندارد، تأویل و توجیه بکنید؛ اما بالأخره فردایی هم هست و اینطور نیست که مسئله‌ای گفته شود و بشود از این مسئله در شد! من فقط یک قضیّهٔ جزئی را دارم خدمتتان عرض می‌کنم.[2]

ضرورت حفظ حقیقت کلام امام علیهم السّلام و عدم مزج آن با سایر امور

ما تأویل و توجیه می‌کنیم، چون نخواسته‌ایم به حقیقت کلام پیغمبر و امام علیه السّلام برسیم، بلکه خواسته‌ایم کلام امام را بگیریم و با چیزهای دیگر مخلوط و ضمّ و ضمیمه کنیم؛ مثل آن آقایی که به غرب رفت تا ببیند غرب چه می‌گوید و علم خودش را بالا ببرد و بهتر بتواند مبانی اسلام را بفهمد! حالا دیگر بماند که بعداً همین آقا سر از چه مسائلی درآورد! ما نخواسته‌ایم که ببینیم واقعاً امام رضا و امام سجّاد علیهما السّلام در این روایات چه می‌خواهند بگویند! ما فکر و ذهنمان را از اوّل با غیر امام ممزوج و مخلوط کردیم و تا دیدیم که یک نفر مورد توجّه است، او را در کنار امام قرار دادیم. البته ما قدری حمل به صحت می‌کنیم و خدای

1. الکافی، ج 5، ص 376؛ مناقب آل أبی‌طالب علیهم السّلام، ج 3، ص 352.
2. جهت اطّلاع از مقدار مهر السّنه و لحاظ آن در عقدنامه‌های امروزی رجوع شود به وظیفهٔ فرد مسلمان در احیای حکومت اسلام، ص 65، تعلیقه؛ مطلع انوار، ج 10، ص 75.

ی‌ار بالذا .مهیدی‌م رارق‌ش رانکرد ار م‌اما ریغی‌لو ـ دننکی‌م مهد ر اهی‌ضعب‌ه‌چرگ ـ مهینکی‌مذ در ار م‌اما ه‌دركاذ ،مهیرواییلاابار نآ مهی‌رالدقم‌و مهیرواییننییاپار نیا ی‌رالدقم‌مهیاه‌تساوخ ،مهینکبع‌مجود رهن‌ییرالدقم ک‌یه‌کنیا .مهینکی‌م ح‌رطم‌تّیفیکن‌یا ه‌بار ه‌ملئسم‌نیا دندشی‌واسم‌ه‌کی‌تقو دعب

ن‌یا» :دندرک‌ض‌ارتعا ناشیا ه‌بی‌تقو !س‌بو م‌اما ط‌قف :ت‌فگ‌ه‌کدوب‌ی‌سک‌نآ ی‌ئابطابط ه‌ّملاع‌م‌وحرم ی‌تقو ب‌هذم» :دندومرف‌ناشیا «!دیربی‌م‌لاؤس‌ریز ار ب‌هذم ،دیریگی‌م دیراد ی‌سلجم ه‌ّملاع‌ه‌بامش‌ه‌کی‌دار یا مدیچ‌ن‌خاز ی‌الدف ی‌سلجم ةّملاع رازه [1]«!ی‌سلجم ه‌ّملاع‌ه‌ن ،دوربلاؤس‌ریز قداص‌م‌اما ه‌کدوری‌م‌لاؤس‌ریز ةّملاع‌ه‌کی‌تاهیجوت‌نیا ابق‌داص‌م‌اما ه‌کدوری‌م‌لاؤس‌ریز ب‌هذم ی‌عقومنآ !دوشی‌مذ مهق‌داص‌م‌اما ةدش .دوربلاؤس‌ریز ت‌سا ه‌درک‌ی‌سلجم

ی‌لو ؛دنراد اجام‌مشچ‌و ام‌رسی‌ور ،ب‌وخ‌رایسب ،دندوبن‌اگرزب‌زا ی‌سلجم ةّملاع‌ریغ‌و ی‌سلجم ةّملاع نلاف‌ظفح‌ایت‌سا رتمهم‌ب‌هذم‌و ب‌تکم‌ظفح‌ه‌عیشم‌لاع‌ک‌یی‌ارب‌ایآ ؟ت‌سا مهم‌مادک‌ه‌عیشم‌لاع‌ک‌یی‌ارب راکِه‌یجوت‌نیا و ،مهینکی‌م ه‌یجوتار وا ی‌اهراک‌و اهفرح ،دنامبظوفحم‌ت‌یصخش نلاف‌ه‌کنیای‌ارب !؟ت‌یصخش ؛دنریذپ‌ار ت‌ارکفت‌نیا م‌امت ،ب‌یاعم‌نیا ه‌بّجوت‌نودب‌دارفا ه‌کدوشی‌م‌ب‌جوم‌وا رکفت‌و راتفگ‌و ل‌اعفا و .دشابع‌یشت‌ب‌تکم‌ت‌ارکفت‌و ه‌عیشت‌ارکفت ،ت‌ارکفت‌نیا ةمهه‌کت‌سیزروطن‌یا ه‌کی‌لاحرد

اهنآ رکفت‌ص‌ئاقذی‌ور ،ه‌یجوت‌نیا ابو دننکی‌م ه‌یجوتار اهت‌یصخش ه‌کی‌دارفا :مهنک‌ض‌رع‌م‌هاوخی‌م و ن‌درک ت‌مذم‌و نارگید زا ی‌یوجب‌یع !ت‌سا ل‌کشم‌ناشراک ،دننناشوپی‌م‌ار ص‌ئاقذن‌آ و دنرانذگی‌م ه‌ّحص الدیپ‌راشتنا ی‌درف‌زا ی‌عیش‌رکفت‌ک‌یی‌نانوعه‌بی‌بلطم‌رگا ه‌کت‌ساجنیا ه‌تکنا‌ما ؛ت‌سا طلغ‌نارگید ن‌درک ّبس ه‌ن ،داتسیا ش‌لباقم‌رد دیاب‌ت‌سا طلغ‌رگا س‌پ ؛ت‌سا ه‌دش‌رشتنم‌رگید ن‌یا ،دوش‌رشتنم‌ی‌درف‌زا ی‌ملاک‌و دنک .مهیزالدنییش‌وپ ورش‌یور و مهینک‌وفر و ل‌یوأت‌و ه‌یجوتم‌یهاوخب ،ت‌سا ت‌یصخش نلاف‌وا ه‌کنیا نانوعه‌بهکنیا

نلاف‌ص‌خش‌ک‌یرکفتًلاثم ؛دیوگب‌ی‌زیچ‌دیابنم‌هن‌اسنا ،ت‌سا ه‌تفگنار ب‌لطم‌ک‌یی‌صخش‌ت‌قوک‌یی ح‌رطم‌ار نآ دناوتی‌مذم‌هن‌اسنا ،ت‌سا ه‌تفگنًاناییو ًاملق‌و ت‌سا ه‌درک‌ز راهظا ار رکفت‌نآ ی‌لو ،ت‌سا رکفت‌ع‌وز رد دیاب ،ت‌سا ه‌عیش‌ب‌تکم‌ا ب‌ف‌لاخم‌ه‌کدنک ح‌رطم‌ی‌بلطم‌ش‌تبحص‌ای‌ش‌باتک‌رد ی‌صخش‌ه‌کن‌یمه‌ اما .دنک ،داتسیا ش‌لباقم

اجنیا !ت‌سان‌داتسیا ق‌داص‌م‌اما ل‌باقم‌رد رگید ن‌یا و ت‌سا ف‌لاخ‌لابقرد ت‌وکس‌اجنیا رد ت‌وکس‌ن‌وچ ت‌سیزروطن‌یا ه‌ملئسم‌ن‌وچ !دینکذی‌راک‌و دینکذح‌رطم‌و دییوگذی‌زیچ‌و دینزف‌رح‌لااح‌ه‌کت‌فگن‌اوتی‌مذ ع‌یشت‌ب‌تکم‌دیاقع‌ف‌لاخم‌و ع‌یشتی‌نابم‌ف‌لاخم‌ه‌کدنکی‌م ح‌رطم‌ی‌اه‌ملئسم ،مهاع‌ک‌ی‌نانوعه‌بی‌صخش‌ی‌تقو و

[1]. 60 ـ 55 ص ،نابات‌رهمه‌ب‌دوشع‌وجر .

قداص ماما تامحز مامتاجنیا رد توکسن وچ ؛دنکتوکس صخش نیا رطاخهب دروم نیا رد دیابن اسنا ،تسا
.دربیم نیب زا ار هّمئا یاهشلات مامت و درازگیم اپ ریز ار

تبسن ـ للهاب ذوعن ـ و داتسیا یحو لباقم رد ینات ۀفیلخ هکمیدرک جاجتحا نّنستلها اب امل اس 1400
غورد هّیضق نیا لصا» :دیوگیم دوشیم دنلب رفنکی لاح !انایب نیمه اب [1]،داد ربمغیپهب ییوگهفارخ و نایذه
،فرح نیا اب !میوگذی اهلئسم و مینزنیفرح رگید و میشاب تکاس و مینیشنب :میوگبمه دعب !بجع» !تسا
هچ رگید سپ «!ادرادن دنس اروشاع تراریز ًلاصا» :میوگبهکنیا اي !ادوریم لاؤس ریز عّیشت ینابم و بتکم
یسکهچ !تسا ضحمغورد ارهز ترضح هبندز دگلۀّیضق نیاًلاصا» :دیوگیماجنلاف رد اقآ نآ ای [2]!؟دنام
نّنستلها هکیبلاطم هّلدمحلا [3]«!؟دنکیم یراک نینچمه

!مینکدر میهاوخیم و میاهدشش آ زا رتغاد ۀساکام [4]،دننکیم فارتعا مه

---

[1] ص ،5 ج ،ملسمحیحص ؛161 ص ،8 ج ؛138 ص ،5 ج ؛37 ص ،1 ج ،یراخبلا حیحص ؛22 ص ،1 ج ،لحّنلا و للملا . ج ،بولقلا داشرإ ؛274 ص ،قدصلا فشکو قحلا جهن ؛25 ص ،بقانملا و ءابنلأا نمفرط ؛76 ص ،کدف و ةفیقسلا ؛76 .20 ص ،12 ج ،دیدحلایبأنبا ،ةغلابلا جهنحرش ؛393 ص ،2

[2]:تسا هدمآ نینچنیا 174 ص ،تارایّزلا لماکرد اروشاع تراریز یاور دنس .

«حَدَّثَنِی حَکِیمُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ حَکِیمٍ وَ غَیْرُهُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی الْهَمْدَانِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّیَالِسِیِّ، عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ وَ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ جَمِیعاً عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِیِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ مَالِکٍ الْجُهَنِیِّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ عَلَیْهِ السَّلامُ قَالَ: "مَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ عَلَیْهِ السَّلامُ یَوْمَ عَاشُورَاءَ مِنَ الْمُحَرَّمِ..." فَقَالَ: "یا عَلقَمَةُ، إذا أنتَ صَلَّیتَ رَکعَتَینِ بَعدَ أنتومِئَ إلَیهِ بِالسَّلامِ و قلتَ عندَ الإیماءِ إلَیهِ و مِن بَعدِ الرَّکعَتَینِ هذا القَول:... السَّلامُ عَلَیكَ یا أباعبدِاللهِ، السَّلامُ عَلَیكَ یا ابنَ رسولِ اللهِ....»

[3] ۀدنیوگ رگید و ؛دشابیم 66 ـ 62 ص ،1 ج ،یوأملا ةنجب باتکرد ءاطغلا فشاکلآ نیسحدمحم للها ةیآ بلطم نیا هب لئاق . یناهج هکبشی ترتع و للها باتک هحفص ،تاراپآ تیاس :عبنم) تسا نانبلفورعم یاملع زا للها لضف نیسحدمحم دیسم ملاک نیا تداهش غورد ّدر ناونع تحت یریوصت پیلک ،بویتوی تیاس ؛للها لضف نیسح دمحم دیس ینارنخس یتوص پیلک ،تیلاو .م 2015/سرام/7 :راشتنا نامز ،للها لضف للهاةیآ طسوت اهیلع للها ملاس ارهز ترضح (ناشیا تاهبش زا یّلدتسم و عطاق باوج 130 ص ،1 ج ،ملاّسلا اهیلع ءارهزلا ةاسأم باتکرد یلماعیضترم رفعجدیس للهاةیآ (قّقحم) .تسا هداد ارهز ترضح تداهش راکنا هبتبسن

[4] «مَرْکَز مَا کَسْبُسَرْ و ،یعطَقلا رِتاوتلاب ُتباث قِیرحَتلاِب ُلِآ مُهْدِیدهَت» :هقیلعت ،346 ص ،نیدلا فرش دّیس ،تاعجارملا . الإمامُ ابنتیمیَّة فی أوائلِ کتابِ الإمامة و السیاسة، و الإمامُ الطّبریُّ فی موضعین من أحداث السَّنةِ الحادیةِ عشرة من تاریخه والمسعوديُّ في مروجِ الذهبِ، وابنُعبدِ ربِّهِ المالكيُّ فی حدیثِ السَّقیفةِ من الجزءِ الثاني من العِقدِ الفریدِ، وأبوبکرٍ أحمدُ بنُ عبدِالعزیزِ الجوهريُّ في كتابِ السقیفة، كما في ص 134 من المجلّدِ الأولِ من شرحِ النّهجِ الحمیديِّ الحدیديِّ، و المسعوديُّ فی مروجِ الذهب، و ابنُ قُتَیبَةَ، و عن ابنِ عباسٍ، عَن أخیه عبدِالله، إذ هَمَّ بتحریقِ بُیوتِ بَني هاشمٍ حینَ تَخَلَّفوا عن بیعته، و قد علّق عن عروةَ بنِ الزُّبَیرِ فی مقامِ الاعتذارِ عن أخیه عبدِالله، کما فی کتابِ المُنَظَّماتِ من کتابِ الملِلِ والنِّحَل، و أفرَدَ أبومخنفٍ لأخبارِ السّقیفةِ کتاباً فیه المشهورُ سنانی قُلتُهُ و عندَ ذِکرِهِ الفِرقةَ النَّظّامیّةَ من کتابِ... و ذَکَرَهُ أحمدُ بنُ إبراهیمَ فی قصیدتِه العُمَریّةِ السائرة: و قولَةٍ لِعَلِیٍّ قالَها عُمَرُ *** أکرِم بِسامِعِها أعظِم بمُلقیها

اینجاست که ما بجای اینکه آن حقیقت و واقعیّت را بگیریم و بجای اینکه مسئلۀ متابعت از امام علیه السلام را بگیریم و به آن عمل کنیم، با سایر مسائل، مثل موقعیتهای روز، شرایط روز، مصالح روز، منافع روز، مقتضیات روز و ... خلط و مزج می‌کنیم و با همدیگر عجین می‌کنیم و یک آش شله‌قلمکار بیرون می‌دهیم! ابداً این طور نمی‌شود!

هدف فقط رسیدن به مبانی اصیل اهلبیت، و طریق فقط راه اولیای الهی

آن کسی که می‌خواهد وارد این سلک و مسیر بشود باید هدف و طریقش را مشخص کند. هدف باید رسیدن به مبانی اصیلی باشد که از چهارده معصوم آمده است و بس، والسّلام![1] طریق باید طریقی باشد که

حَرَّقتُ دارَکَ لا اُبقی علیکَ بها *** إن لم تُبایع و بنتُ المُصطَفی فیها
ما کان غَیرُ أبی حفصٍ بقائلها *** أمامَ فارِسِ عدنانٍ و حامیها
هذه مُعامَلتُهم للإمام الّذی لا یکون الإجماعُ حجةً عندنا إلّا إذا کان کاشفاً عن رأیه! فمتی یتمّ الاحتجاج بمثل إجماعکم هذا علینا، و الحالُ هذه یا منصفون؟!»

الملل و النّحل، ص 57، به نقل از ابراهیم بن سیّار بن هانی النّظّام: «فقال: إنّ عُمر ضرب بطنَ فاطمةَ یومَ البیعةِ حتّی ألقتِ الجَنینَ مِن بطنها؛ و کان یَصیحُ: "أحرقوا دارَها بِمَن فیها!" و ما کان فی الدّارِ غیرُ علیٍّ و فاطمةَ و الحسنِ و الحُسینِ!»

الوافی بالوفیات، ج 6، ص 15: «و قال [أی النّظّام]: إنّ عُمر ضَرب بطنَ فاطمةَ یومَ البیعةِ حتّی ألقتِ المُحسنَ مِن بطنها.»

الإمامة و السّیاسة، ص 30: «قال: و إنّ أبابکرٍ ـ رضیَ اللهُ عنه ـ تَفَقَّدَ قوماً تخلّفوا عن بیعتِه عند علیٍّ کرَّمَ اللهُ وجهَه، فبعثَ إلیهم عُمَر، فجاءَ فنادَاهُم و هُم فی دارِ علیٍّ فأبَوا أن یَخرجوا، فدَعا بالحَطَب و قال: "و الّذی نَفسُ عُمَر بیَدِه لَتَخرُجُنَّ أو لَأُحرقَنَّها علی مَن فیها!" فقیل لَه: "یا أباحفصٍ، إنّ فیها فاطمةَ!" فقال: "و إن!"»

میزان الاعتدال، ج 1، ص 139، فصل ذکر أحوال أحمد بن محمّد بن السَّرِیّ بن یحیی بن أبی‌دارم المُحدّث: «و قال محمّدُ بنُ أحمدَ بنِ حمّادِ الکوفیّ الحافظُ، بعد أن أرّخَ موتَه: کان مستقیمَ الأمرِ عامّةَ دهرِه، ثمّ فی آخرِ أیّامِه کان أکثرَ ما یُقرأُ علیه المثالبُ. حَضَرتُه و رَجُلٌ یُقرأُ علیه: "إنّ عُمَرَ رَفَسَ *** فاطمةَ حتّی أسقطت بمُحسِنٍ."»

*** قال الفراهیدی فی کتاب العین، ج 7، ص 246: «الرَّفسة: الصَّدمة بالرِّجل فی الصّدر.» و قال الجوهری فی الصحاح، ج 3، ص 936: «الرَّفس: الضّرب بالرِّجل.»

[1] الکافی، ج 1، ص 265: «إنَّ اللهَ عزّوجلّ أدَّبَ نبیَّه علی محبّتِه فقال: ﴿وَإنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظیمٍ﴾ [سوره قلم (68) آیه 4] ثُمَّ فَوَّضَ إلیه فقال عزّوجلّ: ﴿وَمَآ ءَاتَاکُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاکُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ [سوره حشر (59) آیه 7] و قال عزّوجلّ: ﴿مَّن یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَهَ﴾ [سوره نساء (4) آیه 80]. (قال: ثُمَّ قال:) و إنَّ نَبِیَّ اللهِ فَوَّضَ إلی علیٍّ و ائتَمَنَه فسَلَّمتُم و جَحَدَ النّاسُ، فَواللهِ لَنُحِبُّکُم أن تَقولوا إذا قُلنا و أن تَصمُتوا إذا صَمَتنا، و نَحنُ فیما بَینَکُم و بَینَ اللهِ عزّوجلّ، ما جَعَلَ اللهُ لِأحَدٍ خَیراً فی خِلافِ أمرِنا.» ترجمه: «امام صادق علیه السلام فرمود: "خداوند عزّوجلّ پیامبرش را بر محبّت خویش تربیت کرد و فرمود: ﴿همانا تو بر اخلاق عظیمی هستی!﴾ سپس خداوند امرش را به او واگذار نمود و فرمود: ﴿هر چیزی که پیغمبر، شما را بدان امر کرد بگیرید و هرچه شما را از آن نهی فرمود پس فرو نهید!﴾ و فرمود: ﴿هرکس پیامبر را اطاعت نماید همانا خدا را اطاعت نموده است!﴾ "(سپس حضرت فرمود:) و همانا رسول خدا امر را به علی واگذار نمود و او را امین خود شمرد، پس شما تسلیم حق گشتید و مردم انکار نمودند. پس به خدا قسم دوست داریم شما را که بگوئید، وقتی ما بگوئیم و سکوت کنید وقتی ما سکوت نمائیم. و ما واسطهٔ میان شما و میان خداوند عزوجل هستیم، و خداوند برای کسی در خلاف امر ما خیری قرار نداده است."» (محقّق)

الکافی، ج 2، ص 402: «أما إنَّه شَرٌّ علیکُم أن تَقولوا بِشَیءٍ ما لَم تَسمَعوهُ مِنّا.» ترجمه: «امام صادق علیه السلام فرمود:

انسان را بدون انحراف به راست و چپ، به این هدف برساند. طریق، طریق اولیای الهی است. اینجا است که مشخص می‌شود که نباید تصوّر شود که هر کسی در این لباس آمد، انسان را به این هدف می‌رساند. نه، مسئله این طور نیست.

یک نفر از احرام مرحوم آقا پیش ایشان آمده بود. مرحوم آقا دایی ایشان می‌شد. ایشان گفته بود: «من می‌خواهم در سلک طلبگی بیایم و طلبه بشوم.» مرحوم آقا به او فرموده بودند:

اگر می‌خواهی پیش من بیایی باید آنطوری که من می‌گویم عمل کنی، نه آنطوری که در خانهٔ پدرت است! آنطوری که من دارم می‌گویم باید طلبه شوی، نه آنطوری که پانزده نفر بیایند و دور هم بنشینند و سه تا قلیان بگذارند و صبح تا ظهر قُلقُل کنند و از اینجا و آنجا بگویند و موقع ظهر هم که بشود بلند شوند به مسجد بروند و نماز بخوانند و بعد به منزلشان بروند. آنطوری که من می‌گویم باید عمل کنی: این راه را باید بروی، آن کار را باید انجام بدهی، آن مسیر را باید طی بکنی، آن عمل را باید انجام بدهی، اینجا نباید بروی، آنجا باید بروی، از این مطالب باید دوری کنی! آن قسمی که من می‌گویم باید باشی. می‌خواهی بیایی، بسم الله!

و او هم نیامد و تا حالا هم نیامده است! می‌گفت: «مرحوم آقا دایی ما مرد بسیار بزرگی بود!» فقط می‌گفت که ایشان مرد بزرگی بود؛ فقط همین!

وقتی می‌خواهی در اینجا بیایی باید قدمت را سفت بگذاری و محکم بایستی و در قبال مطالب و مسائلی که اتفاق می‌افتد استقامت به خرج بدهی و آن واقعیّت را به ثمن بخس بفروشی! واقعیت عینی رسیدن به آن مبانی اصیل. انسان وقتی به آن مبانی و عقاید اصیل برسد دیگر آن را در قبال هیچ چیزی نمی‌دهد!

یکی دو دفعه پیش، بعضی از رفقا و دوستان به اینجا آمده بودند. من راجع به همین مسائل اسلام و تشیّع و مبانی اهل‌بیت علیهم السّلام صحبت می‌کردم. من از آنها سؤالی کردم و حالا همین سؤال را دارم از رفقا و دوستان و برادران می‌کنم: اگر شخصی در این دنیا بخواهد زحمت بکشد و تلاش بکند و از طریق حلال هم بخواهد باشد، در این شصت هفتاد سال طول عمرش چقدر به‌دست می‌آورد؟ فرض کنید یک پزشک بخواهد سی چهل سال طبابت کند، خیلی هم عمل‌های شاقی بکند و اکتشافاتی هم بکند مثلاً دو میلیارد درمی‌آورد؛ البته نرخ این چیزها در دستم نیست. به آنها گفتم و الآن هم از شما سؤال می‌کنم: اگر بخواهند به ما دو میلیارد بدهند و بگویند: «آقا عِمامه‌ات را بگذار و دست از این راه بردار!» آیا انجام می‌دهی یا نه؟ اگر بگویند: «بیا این دو میلیارد را بگیر و دیگر اصلاً تا آخر عمر در خانه‌ات بنشین و نمی‌خواهد کار بکنی! دیگر هر کاری می‌خواهی بکن، این طرف و آن طرف برو و...؛ منتها این علومی را که به‌دست آورده‌ای به ما بده تا از نظر سواد و معلومات، یک فرد عادی بشوی، البته دست از ولایت و تشیّع برنمی‌داری و شیعه هستی و همان

”هر آینه چقدر بد است که به امری حکم کنید بدون اینکه آن را از ما شنیده باشید!“» (محقق)

بصائر الدرجات، ج 1، ص 511: «كُلُّ ما لَم يَخرُج مِن هذا البَيتِ فَهوَ باطِل.» ترجمه: «امام باقر علیه السّلام فرمود: ”هر مطلبی (از معارف و احکام دینی) که از این خانه (و از نزد اهل‌بیت علیهم السّلام) بیرون نیامده باشد باطل است!“» (محقق)

ولایت اهلبیت و همان تمسک به اهلبیت را هم داری و خدایی نکرده انحرافی هم پیدا نمیشود، ولی فقط این علوم و اعتقادات و مبانی و این ادراک از مکتب و از دین و از حقیقت را به ما بده، ما هم در قبالش دو میلیارد میدهیم!» هر کسی که این کار را بکند خیلی احمق است و دیوانهٔ محض است و اصلاً دیوانه‌تر از این کسی که بخواهد این کار را انجام بدهد، نیست!

حالا بنده میگویم: اصلاً ده میلیارد! ثروتمندترین مرد این دنیا کیست و چقدر پول دارد؟ مثلاً پنجاه میلیارد، صد میلیارد؟! اگر بگویند: «آقا این صد میلیارد را به شما میدهیم، ولی آن مقدار از علوم اهلبیت را که شما فراگرفته‌اید به ما بدهید و دیگر هم خبری نیست و به شما نمیدهیم.» اگر کسی بخواهد بدهد دیوانه است!

درست مثل قضیهٔ أبی‌بصیر است که پیش امام صادق علیه السّلام آمد و شکایت کرد. روایت مفصلی است. حضرت فرمودند: «بازکن!» و بعد اشاره کردند و او چشمش را باز کرد و افراد را دید. بعد حضرت فرمودند: «میخواهی در روز قیامت با ما باشی ولی اینجا أعمی باشی، چون خدا در پروندهٔ تو نابینایی در این دنیا را نوشته است و این در پروندهٔ توست؛ یا میخواهی الآن چشمت را باز کنم ولی آن دنیا دیگر کارت درست خودت باشد؟!» أبی‌بصیر گفت ـ البته بنده زبان حالش را میگویم ـ: «مگر من دیوانه هستم؟! یا ابن رسول‌الله، من صد هزار سال خواستم آن نابینایی را که نابینایی باطن و اتصال به ولایت را از من بگیرید!»[1] و درست همه میگفت و خدا خیرش بدهد.

حالا بنده هم همین را دارم میگویم: اگر بگویند: «آقا این مدرکاتی را که از علوم اهلبیت به دست آورده ای، به ما بده تا دیگر ذهنت صاف بشود، انگار هیچ چیزی نخوانده‌ای؛ ولی در مقابل این قضیّه، ما صد میلیارد به تو میدهیم!» آیا میدهیم یا نمیدهیم؟ اگر بدهیم قافیه را باخته‌ایم و کلاهمان پسِ معرکه است! چون این علوم اهلبیت، علومی است که انسان را به واقعیّت میرساند؛ امّا هندسه و پزشکی و... که به واقعیّت نمی رساند![2] بله، یک طبیب باید برای خدا کار کند، زندگی‌اش باید برای او باشد، مقام اخلاص در عمل داشته

---

[1] بصائر الدرجات، ج 1، ص 269؛ الکافی، ج 1، ص 470.

[2] الکافی، ج 1، ص 32:

«عن أبی‌الحسَن موسَی علیه السّلام قال: **دَخَلَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم المسجِد فإذا جماعةٌ قد أطافوا برجُلٍ، فقال: "ما هذا؟" فقیل: "علّامةٌ." فقال: "و ما العلّامة؟" فقالوا له: "أعلمُ الناس بأنساب العَرَب و وقائعها و أیّام الجاهلیّة، و الأشعار العربیّة." (قال:) فقال النّبیّ صلّی الله علیه و آله و سلّم: "ذاک علمٌ لا یضُرّ مَن جَهِلَه و لا ینفعُ مَن عَلِمَه." ثمّ قال النّبیّ صلّی الله علیه و آله و سلّم: "إنّما العلم ثلاثةٌ: آیةٌ مُحکمةٌ أو فریضةٌ عادلةٌ أو سُنّةٌ قائمةٌ، و ما خلاهُنَّ فهو فَضل."**»

نور ملکوت قرآن، ج 2، ص 294:

«رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم داخل مسجد شدند که دیدند گروهی از مردم گرد مردی را گرفته‌اند و به دور او جمع شده‌اند. حضرت گفتند: "این چیست؟" گفتند: "علّامه است." حضرت گفتند: "علّامه چیست؟!" گفتند: "داناترین

باشد، به امور عبادی خود رسیدگی کند و . . . این مطلب دیگری است و خدا هم اجر می‌دهد؛ ولی کدام علم به واقعیّت می‌رسانند؟! فقط علم اهل‌البیت![1] این کنزهایی است که ما باید متوجّه آن باشیم.

هدف اصلی طالب علوم اهل‌بیت علیهم السّلام

کسی که وارد علوم اهل‌بیت می‌شود باید فقط این مقصد و هدف را داشته باشد:

اول: رسیدن به حقیقت مرام و معتقَد امام علیه السّلام؛

دوم: پایبندی به مطالبی که از آن حضرات رسیده است؛

سوم: عدم انحراف به چپ و راست و عدم توجّه به شخصیت‌های دنیوی در هر وضعیت و در هر موقعیت؛

و در آخر: تبلیغ و نشر این مکتب و این هدف در میان مردم.

البتّه این مسئله باید همراه با تزکیه و مراقبه و توجّه باشد و انسان باید بداند که مقام ولایت در همه‌حال پشتیبان و حامی است و خود حضرت، ولیّ و قیّم این مکتب و راهیان این مکتب است.[2]

از صاحب ولایت و مولود مبارک امروز، حضرت بقیّةالله أرواحنا لتراب مقدمه الفداء امیدواریم که بینش ما را هرچه بیشتر نسبت به اهداف عالیه و راقیه اسلام بیشتر کند، و پای ما را در این مسیر ولایت اهل‌بیت محکم‌تر و متقن‌تر کند، و هدف و مقصود ما را جز وصول به ولایت و حقیقت توحید چیز دیگری قرار ندهد،[3]

مردم است به انساب عرب و تواریخ و وقایع آنها، و به جریاناتی که در عصر جاهلیّت واقع شده است، و به اشعار عرب.“ حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام گفتند: در این حال رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم گفتند: ”این علمی است که با نداشتنش کسی را ضرری نمی‌رسد و با داشتنش کسی را منفعتی عائد نمی‌گردد.“ و پس از آن رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم گفتند: ”علم منحصر در سه چیز است: آیهٔ محکم و یا فریضهٔ عادلهٔ و یا سنّت قائمه؛ و غیر از این سه چیز، هرچه باشد زیادی است.“»

[1] جهت اطّلاع از مراد و مقصود از علمی که در اسلام بدان توصیه شده است رجوع شود به نور ملکوت قرآن، ج 2، ص 281 ـ 305.

[2] جهت اطلاع بیشتر پیرامون مسئلهٔ انحصار ولایت و قیّومیّت مکتب تشیّع در حضرت بقیّةالله علیه السّلام، رجوع شود به رسالهٔ اجتهاد و تقلید، ص 200، تعلیقه.

[3] الکافی، ج 8، ص 247:

«عن أبی‌عبدالله علیه السّلام، قال: ”و لو یعلم الناس ما فی فضل معرفة الله عزّ و جلّ، ما مدّوا أعینهم إلی ما متّع الله به الأعداء من زهرة الحیاة الدّنیا و نعیمها و کانت دنیاهم أقلّ عندهم ممّا یطئونه بأرجلهم و لنعّموا بمعرفة الله جلّ و عزّ و تلذّذوا بها تلذّذ من لم یزل فی روضات الجنان مع أولیاء الله. إنّ معرفة الله عزّ و جلّ آنس من کلّ وحشة و صاحب من کلّ وحدة و نور من کلّ ظلمة و قوّة من کلّ ضعف و شفاء من کلّ سقم. قبلکم قوم یقتلون و یحرقون و ینشرون بالمناشیر و تضیق علیهم الأرض برحبها فما یردّهم عمّا هم علیه شیء ممّا هم فیه من غیر ترة وتروا من فعل ذلک بهم و لا أذی، بل ما نقموا منهم إلّا أن یؤمنوا بالله العزیز الحمید! فاسألوا ربّکم درجاتهم و اصبروا علی نوائب دهرکم تدرکوا سعیهم!“»

نور ملکوت قرآن، ج 2، ص 314:

!دنکنزم وربحم نامشتعافشزا و تربضحن آ تربایز زا تربخآ رد و ایند رد ار ام و

للّاهّمص لّعل یمحمد و آل محمّد

«عّتمتن آ زا نانمشد هجنآ هبار دوخ نامشچ ،دندرگیم زئاح یللاعتدنوادخ تفرعم رد ار یتلیضف هچ هکدنتسنادیم مدرم رگا رد هکار هجنآ زا نانیا دزن رد نانشا یایند و ،دنتخودیمنش یاهتمعن و ایند تایح یگزات و یرت و تراضن و تجهبز ا ،دنتسه ذّلذلتم شتفرعم تّذل و تّرسم رد نانچ و دندوبم عّنتم الدخ تفرعم تمعن رد اًقیقحت و ،دوبرتمک دننکیم دگل دوخ یاهاپ ریز یمنهکت سا یسینا الدخ تفرعم .دنربیم رسبت ّذل ارد الدخ یایلوا ابی تشهب یاهغاب رد نادواج روطهب و هتسویپ یوگ هکدندوب یتملظ و یکیرات چیه وا ابهکت سا یروز و ،درادنزیرثا وا ابی یاهنت چیه هکت سا یقیفر و ،دسرب نانسا هب یتشحو چیه درادگ یمنت موا قم باتی ضرم چیه ی و ابهکت سا ی ئافش و ،ددرگیمنع متجم وا ابی ناوتان چیه هکت سا یتردق و ،دوشیمنع مجم .دروآ

و ،دشیم هدیبرب نانشیاهناوختسا هّرا ابو دندشیم هدز شتآ و دندشیم هتشکهکدندوب یفئاوط امشزا شپ یو :دومرفن یا زا س پو الدخ تفرعم زا امهنآ ابهجنآ زا ار نانشا تسناوتیمنیلماع چیه لاحن یا ابو ،دشیم گنتنانشیا ربیخارف و تعسون یدب یایند هز و دنشابهتشاد یدقح امهنآ هبتبسن ،دندادیم م امجنا ار لامعا ن یا امهنیا ابهکی ناسکهکنآ نودب ؛دنکف رصنه و دنادرگرب دوب هدوشگیتازاجم نیچهبتسد ،مامتنا و یفلاترثا رد اتدشابهدیسر امهنآ هبنانشیا ئیحازا ی ّیذا هز و دنشابهتخیر امهنآ زا ی نوخ اتدیهاوخبنانتایادخ زا امشن ،نیاربانب !دندوبهدروآ نامیا دیمح و زیزع دنوادخهبهکنآ رگم دنتشادنیهانگ و م رجچیه ؛دنشاب و تّمه و یعسهباتدیشابابیکش و دینکربصن اتراگزور تلاکشم و بئاصم ربو دنکت یاعنامشهبار نانشاماقم و تاجرد «"!دیسربامهنآ تّیدج